Opłata pocztowa uiszczona ry załtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 28 (1021) | Łódź, Sroda 2 Lutego 1927 | פינפטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך ל׳ שבט תרפ״ז. | Nr. 28 (1021)

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24-7

שטייער-שטראף פערקלענערט ביז 2 פראצ.

פאר די, וואס וועלען איינצאהלען די פערלעגענע שטייערן ביז׳ן 21-טען מערץ.

װארשא, 1 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). כדי צו פערלייכטערען די שטייער-צאהלער דאס איינצאהלען די פערלעגענע שטייערן, האט דאס פינאנץ-מיניסטעריום ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג קלענער צו מאכען די שטראף פאר פערלעגענע שטייערן ביז 2 פראצענט, פאר די שטייער-צאהלער, וועלכע וועלען איינצאהלען די פערלעגענע שטייערן פון 1-טען פעברואר ביז׳ן 21. מערץ. די הנחה איז נישט גילטיג פאר די פערלעגענע שטייערן, וועלכע זיינען שוין פראלאנגירט געוואָרען אדער וועלכע זיינען פונאנדערגעלעגט געוואָרען אויף ראטעס.

די הנחה איז גילטיג פאר אלע אינדירעקטע שטייערן און שטעמפעל-אָבצאהלונגען.

הויפט-ליקווידאציע-אמט

װארשא, 1 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אויפ׳ן גרונד פון א פעראָרדנונג פון מיניסטאָרען-ראט האט דאס פינאנץ-מיניסטעריום אריינגענומען דעם הויפט-ליקווידאציע-אמט. עס זיינען דארט געבילדעט דריי אָפטיילונגען: פאר דייטשע ענינים, עסטרייכישע און רוסישע.

רומענישער רב-הכולל פראטעסטירט געגען די יודען פון אויסלאנד?

מאן ברענגט די פאלגענדע דעפעשע פון בוקארעשט:

בוקארעשט, 31 דער יודישער פארשטעהער אין סענאט, דער רב הכולל ניעמיראָווער האט געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט פראטעסטירט געגען דעם, וואס די אויסלענדישע יודען מישען זיך אריין אין די ענינים פון די רומענישע יודען און אויך געגען דעם, וואס זיי פערשפרייטען פאלשע קלאגען וועגען פאגראָמען אין רומעניען.

רעפובליקאנישע שטימונג אין דייטשלאנד.

מפלה פון די רעכטע פארטייען.

בערלין, 1 (כפ. טעל.) אין צוזאמענהאנג מיט דער בעשטימונג פון נייעם רעכטען קאבינעט פון קאנצלער מארקס האט מען גענומען רעדען וועגען אן׳אלגעמיינער ענדערונג פון פאליטישען קורס אין דייטשלאנד. די וואהלען אבער צום לאנדראט אין טירינגען, וואס זענען פארגעקומען זונטאג, גיבען א גאנץ אנדער בילד פון דער לאגע. די רעכטע אין טירינגען האבען בעת די וואהלען געליטען א גרויסע מפלה. די אנטיסעמיטישע פארטייען וועלכע האבען גראד געפיהרט זעה א שטארקע אגיטאציע, האבען פערלוירען איבער 300 טויזענד שטימען, מיט א נצחון זיינען ארויס די סאציאל-דעמאקראטען.

די פרעסע רעדט ברייט ארום דעם רעזולטאט פון די דאזיגע וואהלען און ווייזט אן אז די שטימונג אין לאנד איז געבליבען א פראגרעסיווע.

די רוה איז בעת די וואהלען אין ערגעץ נישט געשטערט געוואָרען.

פראגען פון יודישע שול-וועזען זאגט צו דער בילדונגס-מיניסטער צו ערלעדיגען.

װארשא, 1 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט) געשטען איז דער וויצע פרעזעס פון יודישען „קאלא״ דעפ. פארבשטיין געוועזען ביים בילדונגס-מיניסטער דאברוצקי און מיט איהם קאנפערירט וועגען א גאנצער רייהע פראגען, וואס זענען נוגע דעם יודישען שול-וועזען עס איז בעריהרט געוואָרען די פראגע פון דער לעצטער פעראָרדנונג פון בילדונגס מיניסטעריום וועגען די קוואליפיקאציעס פון די לעהרער פון רעליגיע אין די מיטעל שולען. דעפ. פארבשטיין האט פארגעשטעלט א פראיעקט פון ענדערונגען, וואס דארפען געמאכט ווערען אין דער דאזיגער פעראָרדנונג. צווישען אנדערען איז ארומגערעדט געוואָרען, אז די פראגע פון די רעליגיאנס-לעהרער, זאל וואס גיכער ערלעדיגט ווערען, ווייל אהן א נאטע פון רעליגיע האבען די אביטוריענטען שוועריגקייטען, ביים אנקומען אין אוניווערזיטעט.

ווייטער האט דעפ. פארבשטיין בעריהרט די פראגע וועגען די מאטורא-עקזאמענס אין די שולען מיט דער העברעאישער און יודישער אונטעריכטס-שפראך, דעפ. פארבשטיין האט אנגעוויזען, אז די פראגע האט נאך געדארפט ערלעדיגט ווערען ביים פריהעריגען בילדונגס מיניסטעריום און איז נאך נישט ערלעדיגט.

צום סוף האט דעפ. פארבשטיין אנגעוויזען דעם מיניסטער אויף די שיקאנעס, וואס ווערען געמאכט דעם יודישען שול-וועזען אין דער קעלצער וואיעוואדזשאפט.

דער מיניסטער האט צוגעזאגט די אלע ענינים צו בעטראכטען און זיי אין דער גאר נאהענטסטער צייט צו ערלעדיגען.

װארשא, 1. טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט). דעם בילדונגס-מיניסטער ד״ר דאברוצקי האט זיך פארגעשטעלט א דעלעגאציע פון דער מזרח גאליציאנער געזעלשאפט צו פערשפרייטען פאך-בילדונג צווישען די יודען. די מיטגלידער פון דער דאזיגער דעלעג. דעפ. זילבערשיין און ד״ר קארל האלפערין פון סטאניסלאוואוו האבען דעם מיניסטער פארגעשטעלט א מעמאָריאל וועגען דער קריטישער לאגע פון די 21 האנדווערקער-שולען, וועלכע די דאזיגע געזעלשאפט האלט אויס און געבעטען זיי צו שטיצען פונ׳ם ספעציעלען פאנד (וואס בעטרעפט א פאר צעהנדליג מיליאן) פונ׳ם צוגאב-אבצאהל, וועלכער ווערט גענומען צו די פשצימיסלאווע פאטענטען ספעציעל פאר די האנדווערקער-שולען.

די דעלעגאציע האט אנגעוויזען, אז די גרעסטע טייל הכנסה בעקומט דער דאזיגער פאנד פון די יודען און די יודישע געזעלשאפט האט דערום דאס פולע מאראלישע רעכט צו פאדערן, אז די יודישע פראפעסיאנעלע שולען זאלען פון דעם פאנד געשטיצט ווערען. דער מיניסטער האט צוגעזאגט צו בעטראכטען דעם דאזיגען מעמאָריאל און ווי ווייט מעגליך ערפילען די יודישע פאדערונג.

מארגען — זיצונג פון קאלא.

װארשא, 1 (טעלעפאניש) אויף דאנערשטאג 12 א זייגער בייטאג איז צוזאמענגערופען געוואָרען א זיצונג פון „קאלא״. די זיצונג דארף ענדגילטיג בעשטימען די טאקטיק פון „קאלא״ ביי דער אבשטימונג איבערן בידזשעט.

דער
אונגערהויער
סקאנדאל

מיט׳ן סיים - דעפוטאט סילוועסטער וואיעוואדזקי, וועלכער האט אפילו שוין זייענדיג דעפוטאט, געדינט אין דער דעפענזיווע און, ווי ס׳ווערט איהם פארגעווארפען, פעריאטען און ארויסגעגעבען זיינע פארטיי-חברים האט ווידעראמאל אויפגעוועקט

דעם שרעקליכען שאטען פון גרעסטען
פראוואקאטאר פון אלע צייטען און בעוועגונגען
פון בעריהמטען יעוונא אזעף

עם
שטעהען אויף
די געשטאלטען פון
די רעוואלוציאנערען, וועלכע
האבען מיט מסירת נפש געקעמפט
געגען צאר און זיינע דינער און וועלכע
זענען דורכ׳ן גרויזאמען פראוואקאטאר פער-
ראטען געוואָרען און פערענדיגט זייע-
ער לעבענס-סוף אויף די תליות
און אין די ווייטע און
וויסטע קאטאר-
געס.

נאכקומענדיג דעם געוואלטיגען אינטערעס, וועלכען די אזעף-געשיכטע האט ווידער אמאל ארויסגערופען אין צוזאמענהאנג מיט דער אפערע וואיעוואדזקי הויבען מיר אן די טעג צו דרוקען א סעריע

זכרונות פון אבעריהמטען רעוואלוציאנער

אונטער׳ן נאמען:

די, וועלכע אזעף
האט פערראטען

די טראגישע קאפיטלעך פון דער רוסישער רעוואלוציאנערער געשיכטע לייענען זיך ווי דער שפאנענדסטער ראמאן.

א מײַוולאנישער פּלאַן.

ווי אזוי די דײַטשע גענעראַלען האָבען בעת'ן קריג געוואָלט פּטור ווערען פון די יודען אין די אָקופּירטע געביטען.

בערלין, 1. (יט"א טעלעגראַפיש). דער פּראָצעס פון הילפס-פעראיין פון די דײַטשע יודען קעגען פּאָול נאַטאַן האָט געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען זײַן בעזוך אין רוסלאַנד, פּאָול נאַטאַן האָט דערבײַ דערצעהלט אַ אינטערעסאַנטע געשיכטע וועגען אַ מײַוולאַנישען פּלאַן, וועלכען ס'האָבען בדעה געהאַט אויסצופיהרען בעת'ן וועלט-קריג די קײַזערליכע דײַטשע גענעראַלען. כדי אײַנצושפּאָרען לעבענסמיטלען, אין וועלכע ס'איז בעת'ן קריג געווען אַ גרויסער מאַנגעל, האָבען די גענעראַלען געפּלאַנט אַרויסצושיקען מיט געוואַלד די יודען פון די אָקופּירטע געביטען (פּוילען, ליטע א. אַ.) אויף גרויסע אַלטע שיפען און די שיפען שיקען קײַן אַמעריקאַ, הגם ס'איז געווען כמעט זיכער, אַז די שיפען וועלען אונטערגעהן, ווייל די וואַסערען זײַנען אומעטום געווען מינירט און אומעטום האָבען געלויערט די אונטער-וואַסער-שיפלעך. נאָר אַ דאַנק די אָנגעשטרענגטע בעמיהונגען פון אַ רייה אָנגעזעהענע פּערזענליכקייטען האָבען זיך די גענעראַלען אָפּגעזאָגט אויסצופיהרען זייער גרויזאַמען פּלאַן.

אַמנעסטיע-דעקרעט אריין אין קראַפט

וואַרשאַ, 1 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט איז אַריין אין קראַפט דער אַזוי גערופענער אַמנעסטיע-דעקרעט פון מלוכה-פּרעזידענט וועגען בעפרייען אַרעסטירטע פאַר'ן טערמין.

דאָס רעכט פון אַמנעסטירען פּאָליטישע אַרעסטירטע געהערט אויסשליסליך צום יוסטיץ-מיניסטעריום. בעפרייען פאַר'ן טערמין אַנדערע אַרעסטירטע קאָנען די פּראָקוראָרען פון די אַפּעלאַציע-געריכטען.

פּעקינער רעגירונג פּראָטעסטירט

געגען ענגלישען דעסאַנט אין כינע.

לאָנדאָן, 1. (אַטע). די פּעקינער רעגירונג האָט איבערגעגעבען דעם ענגלישען באַטשאַפטער אַ פּראָטעסט-נאָטע געגען דעם, וואָס ענגלאַנד זעצט אַרויס מיליטער אויפ'ן כינעזישען באָדען אונטער'ן אויסרייד פון בעשיצען דאָס לעבען און די אינטערעסען פון די ענגלישע בירגער אין כינע. די פּעקינער רעגירונג ערקלערט, אַז דאָס כינעזישע מיליטער, וואָס געפינט זיך אין שאַנכאַי, איז פאָלשטענדיג געניג אויף אָפּצוהיטען די זיכערקייט פון דער בעפעלקערונג.

לאָנדאָן, 1. (אַטע). לויט אַנ'אורטייל פון קריגס-געריכט זײַנען דערשאָסען געוואָרען 22 זעלנער פון דער קאַנטאָנער אַרמעע, וועלכע זײַנען בעפאַלען און צוראַבעוועט אַנ'אַמעריקאַנישע שיף.

— —

אורטייל אין פּראָצעס זאַפּלאַטינסקי-פוקס.

וואַרשאַ, 1. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). דאָס אַפּעלאַציאָנס-געריכט האָט היינט פערעפענטליכט דעם אורטייל אין פּראָצעס פון פוקס זאַפּלאַטינסקי, וועלכע זײַנען געווען בעשולדיגט אין בעפרייען רעקרוטען פון מיליטער-דינסט.

דאָס געריכט האָט פער'משפט משה לייב פוקס'ן אויף 1 יאָהר טורמע און ס'איז אָנערקענט געוואָרען, אַז ער איז די שטראָף שוין אָבגעזעסען; פּולק. זאַפּלאַטינסקי איז פער'משפט געוואָרען אויף 2 יאָהר תפיסה, 7 געוו. רעקרוטען זײַנען פעראורטיילט געוואָרען אויף 6 חדשים, די מיליטערישע דאָקטוירים שאריצקי און יאַנקאָווסקי זײַנען געוואָרען פרייגעשפּראָכען.

זאַפּלאַטינסקי איז אַרויסגעלאָזט געוואָרען אויף 2000 זל. קויציע, די רעקרוטען — צו 500 זל.

ווידער געשלאָסען דאָס אַנאַטאָמיקום פון קאָוונער אוניווערזיטעט.

קאָוונאַ, 1 (יט"א טעלעגראַפיש) דער אַנאַטאָמישער אינסטיטוט פון קאָוונער אוניווערזיטעט איז אויפסניי געשלאָסען געוואָרען צוליב די סקאַנדאַלען מצד די קריסטליכע סטודענטען, וועלכע לאָזען נישט צו די יודישע און פערלאַנגען, זיי זאָלען צושטעלען יודישע מתים.

דער רעקטאָר פון אוניווערזיטעט האָט ערקלערט, אַז אויב די סקאַנדאַלען, וועלכע ווערען אָנגעפיהרט דורך אַ געהיימע האַנד, וועלען נישט אויפהערען, וועט ער שליסען דעם מעדיצינישען פאַקולטעט.

פּוילען זאָל בעקומען אַ הלוואה

אָהן אַ משכון פון די מלוכה-אונטערנעהמונגען.

דאַנציג, 1 (ספּ. טעל.) די „פאָלקס-שטימע" איז מודיע, אַז אַלס רעזולטאַט פון דער פערבעסערטער ווירטשאַפטליכער לאַגע פון פּוילען איז דער „בענקערסטערעסט" ענטשלאָסען צו געבען פּוילען אַ הלוואה, נישט פאָדערענדיג קײַן משכון פון די מלוכה'שע אונטערנעהמונגען.

וואַרשאַ, 1 (טעלעפאָניש) פון אָפיציעלע קרייזען ווערט מען געוואויר, אַז די קלאַנגען וועגען דעם, אַז עס זאָלען שוין האָבען געשלאָסען געוואָרען אָפּמאַכען וועגען אַנ'אויסלענדישער הלוואה זײַנען נאָך דערווייל פריהצייטיג די געהעריגע אונטערהאַנדלונגען וועלען זיך אָנהויבען ערשט אין אָנהויב פעברואַר און וועלען דויערען, וואָהרשיינליך, אַ גאַנצען חודש.

נאָך דעם, ווי די דעלעגאַציע, וועלכע איז מיט עטליכע טעג צוריק אַרויסגעפאָהרען קײַן אויסלאַנד וועט צוריקקומען, וואָס מען דאַרף ערוואַרטען אַרום דעם 15. מערץ, וועט אַרויספאָהרען אַ ספּעציעלע עקספּערטען-דעלעגאַציע מצד דעם פינאַנץ מיניסטעריום, כדי צו בעשפּרעכען אַלע טעכנישע בעדינגונגען און די מיטלען ווי אַזוי צו רעאַליזירען די הלוואה

מ'דאַרף אָנמערקען, אַז אין דער לעצטער צייט לאָזט זיך ספּעציעל צו בעמערקען אַ טענדענץ פון די דײַטשע קאַפּיטאַליסטען צו איגוועסטירען אין פּוילען קאַפּיטאַלען.

די אוצפּיאָדע אין מאַרשאַלעק-געריכט

דעפּ. וואָיעוואָדזקי פאָדערט, אַז די פערהאַנדלונגען זאָלען זײַן עפענטליכע און זאָגט אָפּ אַנצוהייבען אויף נאָך 2 דעפּוטאַטען. דעפּ. נוויחע-אַגענטען.

וואַרשאַ, 1 (טעלעפאָניש) אונטער'ן פאָרזיץ פון וויצע-סיים-מאַרשאַלעק דאַשינסקי אין אין דער אָנוועזענהייט פון סיים-מאַרשאַלעק ראַטאַי איז היינט אין דערפריה פאָרגעקומען די פערהאַנדלונג פון מאַרשאַלעק-געריכט אין ענין פון דעפּ. וואָיעוואָדזקי, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין פּראָוואָקאַציע. עס איז אויסגעהערט געוואָרען דער דעפּוטאַט וואָיעוואָדזקי אַליין, וועלכער האָט שפּעטער אין די קולואַרען פון סיים ערקלערט, אַז די זעלבע ערקלערונגען, וועלכע ער גיט פאַר'ן געריכט. קאָן ער געבען פאַר יעדען איינציגען

עס זײַנען אַרויסגערופען געוואָרען די סיים סטענאָגראַפיסטען, וועלכע וועלען סטענאָגראַפירען די ערקלערונגען פון דעפּ. וואָיעוואָדזקי.

בײַטאָג האָט זיך צום סיים מאַרשאַלעק געמאָלדען אַ מיטגליד פון אַ ווייס-רוסישער פּאַרטיי אַלעקסיוק, וועלכער איז געקומען פון נאָוואָגרודעק און ערקלערט, אַז ר'האָט צו ערטיילען אין ענין וואָיעוואָדזקי זעהר וויכטיגע אינפאָרמאַציעס. וויצע מאַרשאַלעק דאַשינסקי אַלס סופער אַרביטער האָט געהייסען תיכף אויסהערען דעם ה' אַלעקסיוק.

וואַרשאַ, 1. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). דעפּ. וואָיעוואָדזקי, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין פּראָוואָקאַציע, האָט צוגעשיקט אַ בריף צום סיים מאַרשאַלעק ראַטאַי, אין בריף דריקט דעפּ. וואָיעוואָדזקי אויס זײַן בעדויערען, וואָס זײַן ביטע וועגען בעזייטיגען פון מאַרשאַלעק-געריכט די דעפּוטאַטען פּאָניאַטאָווסקי און דאַשינסקי איז נישט בעפרידיגט געוואָרען.

דעפּ. וואָיעוואָדזקי פאָדערט, אַז די פערהאַנדלונגען פון געריכט זאָלען זײַן עפענטליכע און אָביעקטיווע, אַז די אויסזיכט איבער'ן געריכט זאָל האָבען דער מאַרשאַלעק אַליין און ס'זאָל צוגעלאָזען ווערען אַ געשוואוירענער סטענאָגראַפיסט.

צוליב דעם, וואָס זײַנען שוין אויסגעהערט געוואָרען 2 פון די וויכטיגסטע עדות בײַ פערמאַכטע טירען, פאָדערט דעפּ. וואָיעוואָדזקי, אַז עס זאָל לכל-הפּחות צוגעלאָזען ווערען זײַנס אַ פערטרויאַנגס-מאַן. אויף ווייטער פאָדערט דעפּ. וואָיעוואָדזקי, אַז די פערהאַנדלונגען זאָלען זײַן עפענטליכע און ס'זאָלען פערעפענטליכט ווערען די סטענאָגראַמען.

וואַרשאַ, 1. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). צוליב דעם, וואָס אין דער פּרעסע האָבען זיך בעוויזען ידיעות, אַז דאָס געלד וואָס דעפּ. וואָיעוואָדזקי האָט בעקומען פון דער דעפענסיווע האָט ער אָוועקגעגעבען דער פּאַרטיי „וויזוואָלעניע". האָט היינט דער „וויזוואָלעניע"-קלוב פערעפענטליכט אַ קאָמוניקאַט, אין וועלכען ער פאָדערט, אַז דאָס מאַרשאַלעק-געריכט זאָל אויסהערען דאָס גאַנצע דעמאָלסדיגע פּרעזידיום פון „וויזוואָלעניע".

וואַרשאַ, 1. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). ס'האָט זיך פערשפּרייט אַ קלאַנג, אַז דעפּ. וואָיעוואָדזקי האָט היינט פאַר'ן מאַרשאַלעק-געריכט אויפגעגעבען די נעמען פון נאָך 2 דעפּוטאַטען, וועלכע זאָלען האָבען צוזאַמען מיט איהם געאַרבייט אין דער דעפענסיווע.

א קאַסירער

אָדער קאַסירערין מיט קויציע

ווערט געזוכט אין „סקאַלאַ"-טעאַטער. צו מעלדען זיך פון 12—2 אין קאַנצעל.

פּאָדערט איבעראַל

נאָר פּאַטענטירטע

פעלד-בעטען

פערזעהען מיט דער פאַבריקס-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען.

אויך שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, טאַפּטשאַנקעס, קינדער-וועגעלעך, שאַטקאָווע און געבעטע מאַטראַצען.

בילליגסטע פּרייזען: רעעלסטע בעהאַנדלונג! בילליגסטע פּרייזען!

לאָדז, פּולנאָצנאַ 24.

היינט מיטוואָך, 10.30 פאַרטאָג קומט צו פאָהרען דער חשוב'ער גאַסט, דער וועלט-בעריהמטער ווילנער אָבער-קאַנטאָר ה'

משה קוסעוויצקי

וועלכער וועט דאַווענען דעם שבת, פ' תרומה (דעם 5. פעברואַר) פרייטאָג-צו-נאַכטס 5 אַ זייגער קבלת שבת און צומאָרגענס שבת פריה 9 אַ זייגער שחרית און מוסף מיט דעם גרויסען לאָדזער פּראָפעס. גוט-איינשטודירטען כאָר אונטער דער לייטונג פון בעוו. דיריגענט קאָמפּאָזיטאָר ה' ישראל רובין, וועלכער האָט ספּעציעל פאַרגעבערייט גאַנץ נייע קאָמפּאָזיציעס אויף דעם שבת.

בעמערקונג: כדי צו געבען די מעגליכקייט דאָס לאָדזער פּובליקום צו הערען דעם בעריהמטען קינסטלער, זײַנען די פּרייזען ערמעסיגט געוואָרען פון 1 ביז 2 זל.

בילעטען-פערקויף בײַ ה' זעלמאַנאָוויטש עק פּעטריקאָווער-פּאָלודניאָוואַ (צוקערניע) ה' דיאַמאַנד, נאָוואָמיעסקאַ 24 (וואורשט-געשעפט) ה' שטאַרקמאַן (שיך-געשעפט) פּעטריק. 39, פּעלטאַ גלובנאַ 57, האַמבורסקי, (פּאַפּיר-סקלאַד) פּעטריקאָווער 42 און אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

712 דער קאָמיטעט.

Siostrom Rózi i Frani Zand
z powodu śmierci Ich
B. P. MATKI
wyrażają szczere współczucie.
Kurs III i Wychowawczyni
Żensk. Szk. Zaw. 9.
719

די לייה- און שפּאָר-קאַסע

פון דער אַרבייטענדער אינטעליגענץ

אין לאָדז געז.מ.ב.ה. שענקעוויטשאַ 3/5

מאַכט בעקאַנט, אַז זי האָט אָנגעהויבען איהר טעטיגקייט, און פיהרט אַדורך אַלע באַנק-אָפּעראַציעס, ווי: דיסקאָנטע, אינקאַסע, דעפּאָזיטען, הלוואות א.ז.וו.

די קאַסע איז טעטיג פון 9—3 נאָכמיטאָג. 711

מיר דריקען אויס דעם טיפסטען בעדויער דער פאַמיליע קליינמאַן צוליב דעם טויט פון אונזער מיטגליד

חיים קליימאַן נ"ע

גאָט זאָל אייך טרייסטען!

די פערוואַלטונג

וויכטיג פאַר שאַכטעל- און ניי לוען-מאַכער!

עס איז דאָ צו פערקויפען אַ

קאַנט-העפט-מאַשין

פירמע ברענער נומער 29 בײַם שאַכטעל-מאַכער ...

אכטונג, קאָלאָניאַל-הענדלער!

דערמיט מעלדען מיר, אַז עס איז שוין צו בעקומען דער

צעניס נומער 2,

וועלכער איז בעשטעטיגט דורך דעם ליכוע-אַמט, דערמיט ערקלערען מיר דעם צענניק נומער 1 פאַר אונגילטיג,

אנאנסען

— אין —

„נ פאלקסבלאט"

פון טאג.

וואיעוואודזקי - די ירידה פון דאלאר.

מען רעדט וועגען א צווייטען אזעוו. ביטער אין פערמוילט מוזען אבער זיין די פינהעלטנישען, אויב אין דעם יוגען פוילישען פארלאמענט איז שוין מעגליך געווארען א מאן, וואס דער־מאהנט אונז אין א גאפאן און אזעוו, און די בעוואוסטע פראוואקאטארען פון דעם אלטען צארסקען רעזשים. ה' וואי־יעוואודזקי בעקלאגט זיך, אז דאס זע־נען זיך אן איהם נוקם די פילסודסקי־סטעס דערפאר, וואס ער, א געוועזענער פילסודסקיסט, האט זיי פערלאזט און קעמפט איצט פאר די רעכט פון די אונ־טערדריקטע נאציאנאלע מינדערהייטען אין פוילען. ער אליין האט זיך אבער מודה געווען אז ער האט פריהער גע־דינט אין דער מיליטערישער דעפענזי־ווע, וואו ער האט ספעציעל געהאט צו שפיאנירען די בעוועגונג צווישען די נאציאנאלע מינאריטעטען און אז ער האט אויך נאך זיין וואהל, שוין אלס דעפוטאט, אויסגעזוכט קאנפידענטען, וועלכע ער האט בעצאהלט געלד פאר געהיימע אינפארמאציעס איבער דער ארבייט אין מיינונגען פון די דעפוטא־טען מצד די נאציאנאלע מינדערהייטען, א דעפוטאט, וואס בעצאהלט רעגירונגס־געלדער פאר שפיאנירען זיינע קאלע־גען דעפוטאטען—די דאזיגע אומגעהייע־ערליכקייט קאן וואיעוואודזקי נישט פערדעקען דערמיט, וואס איצט קעמפט ער מכלומרשט פאר די רעכט פון די נאציאנאלע מינדערהייטען. צו אזא „קעמ־פער" קאן קיינער קיין צוטרוי נישט האבען און עס איז גוט געשעהן, וואס סיי דער סיים־מארשאלעק און ביי די רעגירונג האבען זיך ענטשלאסען צו דע־מאסקירען די מיאוסע ארבייט פון א „ראדיקאל", וועלכער איז נאך נעכטען גרייט געווען צו זיין א־שפיאן.

*

דער אמעריקאנער דאלאר איז געפא־לען, און די איצטיגע ווערט שטייגערונג פון דעם זלאטי איז א פאקט, אויף וועל־כען מען מוז זיך בעזונדערס אפשטע־לען, און וועלכער האט אפילו אין אויס־לאנד ארויסגערופען א גרויסע אינ־טערעסירונג.

ווען די רעגירונג פרובען סטאביליזירען דעם קורס פון זלאטי אויף 9 פאר דעם דאלאר איער, צי ווען זי שפעטער וועט איהם צו ברענגען צו זיין סטאבילען ווערט, 5,20 זלאטי פאר איין אמעריקאנער דאלאר — די דאזיגע פראגע איז אפשר די וויכטיגסטע פאר אונ־זער גאנצען ווירטשאפטליכען לעבען אין לאנד. דער געוועזענער פינאנץ מי־ניסטער און שפעטער פון זלאטי, ה' וולא־דיסלאוו גראבסקי פאדערט, אז מיר זא־לען צוריקקעהרען צום פולען ווערט פון זלאטי; אנדערע בעוואוסטע פוילישע עקאנאמיסטען און פערטרעטער פון אינ־דוסטריע און האנדעל בעווייזען, אז בלויז ביי א נידעריגען שטאנד פון דער פוילישער וואלוטע קאן מעגליך זיין אן עקספארט אין קאמף געגען דער אלץ מעהר וואקסענדער טייערונג.

וועלען דער פינאנץ־מיניסטער און די „באנק פאלסקי" באלד זיך נישט ענט־שיידען, וואס זיי ווילען אייגענטליך פון מיט דעם קורס פון זלאטי, דאן וועלען מיר אלע שטעהן פאר אן אומגעוויסהייט און אומזיכערקייט, וואס קאן ווערען א פרישער טויטקלאפ פאר דער פוילישער ווירטשאפט אין דער פינאנץ פאליטיק.

דעפ. משה פראסטיג.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32.
ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און מע־נער־שוואכע קראנקהייטען. 939
היילונג מיט קווארץ־לאמפען (האר־אויספאל)
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענט

מיר טראגען נישט קיין אחריות

פאר אינטערנאציאנאלע באנדיטיזם, שווינדעל פראוואקאציע, שאנטאזש.

דער קראקע'ווער „אילוסטראוואני קוריער צאדזשע ני" האט געכטען אלאר־מירט די פוילישע עפענטליכקייט צוליב א... פראנצויזיש ביכל וועגן פוילען, וואס דער מחבר פון איהם, א געוויסער אליוויע ד'עטשעגאיען (?) דערלויבט זיך באמת אויף אן אונערהערט־סקאנדאליעזען אופן צו פעשווארצען פוילען אין די אויגען פון פראנקרייך.

דאס דאזיגע ביכעל, ווי ס'איז צו זעהן פון דער קארעספאנדענץ פון דער אויבענדערמאהנטער צייטונג, איז א מורא'דיגער פאסקוויל אויפ'ן פוילישען לאנד און פאלק, און אסור אויב עמיצער וואלט געוועזן דערבעטען, אז אזעלכע „חיבורים" זאלען אויסגעראטען ווע־רען, און זייערע „פערפאסער" זאלען ווערען אויפ'ן שרעקליכסטען אופן בא שטראפט.

עס פעהלען נישט אין דער וועלט קיין פינסטערע אינדיווידואומ'ס און סתם פערברעכער, וואס פערפוישען די יוצרות, און האבען א מעות אין אויס־פאסען די צוויי פערשידענע בעגריפען — פרייהייט און, להבדיל, ווילדער, באנ־דיטישער הפקר.

קטא דער באנדיטישער הפקר האט זיך אריינגעכאפט אין דער גלוועלט־ליכער געשעדעפער פרייהייט פון ווארט, און ווער נאך, ווי מיר יודען ליידען אזוי שטארק פון דער דאזיגער מכה שלא כתובה בתורה??

אז טאג־איין טאג־אויס גיסט מען אויף אונז מיט קאטרעס און צעבערס שמוץ, אז ביי יעדער געלעגענהייט פערגיסט מען אונזער בלוט דורך פאלשע אויס־טייטשונגען, דורך זלזולים און בלבולים, דורך... „יודען־קענער" א. א. נאוואק־טשינסקיישע משלחת'ן פון זיין ליבען נאמען—מא וואר נאך קאן פערשטעהן און מיטפיהלען דעם שפיכת דמים, וואס ווערט בעגאנגען געגען א כלל געגען א פאלק, ווי מיר פערשטעהען עס.

פאר אונז איז עס קיין איבערראַ־שונג און קיין נייעס נישט, ווען א ליאדע כולי־גאן נעהמט זיך אונטער צו דערצעהלען סודות פון יודישען חדר, צו אויסטראכטען נישט געשטויגענע און נישט געפלויגענע מעשות און אורטיי־לען וועגען דעם מהות היהדות

פון דעם שטאנדפונקט אויסגעהענ־דיג, איז פאר אונז פערשטענדליך די אויפרעגונג, וואס ס'קאן ארויסרופען אזא „ווערק", ווי דאס ביכעל א. ד. „פאלאן, פאלאן"... און וועלכען עס ווערט צווישען אנדערע געמיינהייטען דערצעהלט, אז —

„די פאליאקען זענען אויף דורך און דורך א שמוציג פאלק; זיי כוצן זיך קיינמאל נישט אויס; שלאפען אין די זאכען; און צו וואשען זיי זיך? עס איז געוועזן פערביי־צוגעהן לע'ם א פאליאק, כדי צו דערשפירען ס'ארא פאסקודנעם ריח ער פערשפרייט ארום זיך"...

אט אזוי און אזוי ווייטער פערשפרייט זיך דער ה' עטשעגאיען וועגען פוילען און פאליאקען, און יעדער ווארט כמעט איז א ביי־ווילינקייט, יעדער געדאנק איז א לעסטערונג, און איך זיין צוהיצ טער — געוויס קרענקער — פאנטאזיע מאהלען זיך בילדער פון פוילישער אויס־פערלישקייט, ווילדקייט און הפקר־דיגקייט, וועלכע ער שילדערט מיט א מאדנער אונפערשעמטקייט.

אזוי רעדט ער, וועגען פוילישע אינ־סטיטוציעס, וועגען מיליטער, („די פוי־לישע ארמעע איז א באנדע פון שיכורים און גזלנים") וועגען דער אמונה, ווע־גען דעם... אז אלע פאליאקען זענען אנאלפאבעטען, וועגען דעם, אז די פוילישע שפראך איז א ברוטאלער דיא־לעקט, און אז ס'איז נישטא אויף דער וועלט נאך אזא טיפ פאלשער און אומ־דאנקבארער מענש, ווי א פאליאק איז...

דערזעלבער פערשוין ווייסט אויך צו דערצעהלען, אז „פוילישע פרויען זענען דערהויפט גאסען־פרויען" א.א.וו. א.וו.

אין אזא טאן איז, ווייזט אויס, גע־שריבען דאס גאנצע ביכעל און אלס אזא דארף עס, פערשטעהט זיך, נישט ערנסט טראקטירט ווערען. ס'איז אל־טעגליכער פאליטישע שאנד און נבלה, פע ביי וועלכען מען דארף אדורכגעהן מיט עקעל און פעראכטונג.

אזא בעהאנדלען א פאלק און א לאנד קאן דאך נישט גענומען ווערען אין בעטראכט, און איטליכער פערנינפטיגער מענש פרייסעלט זיך געוויס אפ פון דער היפער מענדאציעזער שוויינערייי, ער טרייסעלט זיך אפ פון פאלשע איבערדריסיגע קאמפלימענטען.

עס איז אן עבירה אפילו אויף דעם צו פערלירען צייט.

מיר, פון אונזער זייט האבען זיך אויפ'ן אלארם פון דער קראקעווער צייטונג לעוגער אפגעשטעלט, ווייל— עבירה גוררת עבירה..

ווייל דער „אילוסטר. קור. צאדזש." דערצעהלענג באריכות וועגען דעם פאסקוויל, ווייסט צו איבערגעבען, אז דער מחבר אליוויע ד'עטשעגאיען איז א פראנצויזישער יוד, און אז דאס האט איהם דייטשלאנד געדונגען, ער זאל בעשמוצען פוילען אין די אויגען פון איהר פערבינדעטער — פון פראנקרייך..

די זעלבע צייטונג איז אפילו גרייט צו בעשולדיגען דעם כלל יודען אין דעם דאזיגען חטא — א זאך, וואס איז אויך פאר אונז קיין נייעס נישט.

פאר אונז זענען אבער קשה צוויי זאכען: 1) צי איז דער אינפארמאטאר פון דער צייטונג געוועזן סנדק אדער כוהל ביי דעם עטשעגאיען? 2) פון וואנען איז עס געדרונגען, אז, אויב דער דאזיגער ובזה, דער עטשעגאיען איז א „איטשע גאון" — טראגען פאר איהם די אחריות אלע יודען?

איז עס דען אין פוילען געהערט געווארען, אז מיר זאלען פאר די „הע־צע־גוים" פון די פערשידענע צוויי־גראשענדיגע פוילישע צייטונגען מאכען פעראנטווארטליך פוילען און פאליאקען??!

דער גוב, דער גזלן, דער אפעריסט איז אן אינטערנאציאנאלע פלאג, וואס פערבינדט נישט זיין טעטיגקייט און גורל מיט פאלק און לאנד, און פאר איהם איז גילטיג נאר איין געזעץ — דער קרימינעלער, דער וואס משפט דעם דירעקט־שולדיגען!

מן.

די יודישע קדושים אין בריסעל,

צוליב א בלבול פון א משומדת.

אין דער ביבליאטעק פון דעם וויט־נער הויף, די איצטיגע נאציאנאל־ביבליאטעק, געפינט זיך די גענויע בע־שרייבונג פון א געשיכטע, וואס האט פאסירט אין יאהר 1369 אין בריסעל.

אט אט וואס דער דערמאנטער היס־טארישער דאקומענט דערצעהלט אונז:

אין אקטאבער 1369 אין א שעהנעם פריהמארגען בשעת דער גלח פעטער פון דער הערדע איז געקומען אין קלויס־טער אריין, האט ער דערזעהן, אז די טיר פון דעם קלויסטער איז אויסגע־בראכען געווארען און מ'האט פון דאר־טען ארויסגעגנב'עט פיר און צוואנציג הייליגקייטען.

האט מען אנגעהויבען די זאך חוקר ודורש צו זיין, און אזוי ווי מ'האט גארנישט געקענט געפינען, האט מען גערעכענט, אז די זאך וועט באלד פער־געסען ווערען.

אבער אין זעקס חדשים ארום, אין אפריל 1370 האט דער דערמאנטער גלח מודיע געווען דער רעגירונג, אלס דער העכסטער קאטוילישער מאכט, פאל־גענדעס:

איינע א פרוי קאטערינא, א משומדת, האט מיר היינט אנגעבראכט אלע הייליגקייטען און מיר מודיע געווען, אז ביז היינט זענען זיי געווען ביי די יודען. דעם 12 אפריל, ערב פסח, האבען די יודען מיט די הייליגקייטען דערלויבט שפאטען צו מאכען אין זייער שול. איינער פון די יודען האט די הייליגקייטען געשטאכען מיט א מעסער, האט זיך יעזוס בלוט געלאזט פליסען פון די געשטאכענע הייליגקייטען, דעראויף האבען זיך די יודען אזוי דערשראקען, אז זיי זענען זיך צעלאפען פון דער שול. דערנאך האט מען זי אריינגערופען אין שול, איהר געגעבען צוואנציג געלד־שטיקלעך, זי זאל די הייליגקייטען אפפיהרען קיין קעלן. זי האט צוגעזאגט דאס צו טון, האט גע־נומען דאס געלד מיט די הייליגקייטען און זיי געבראכט צו איהר גלח.

ווען די דאזיגע ידיעה איז אנגעקו־מען צו דער רעגירונג, האט מען תכף צונויפגערופען חכמי הדור אונטערן פארזיץ פון דעם הערצאג ווענצעלאוס פון בראבאנט.

מ'קאן זיך פארשטעלען, וואס פאר א שרעק ס'איז ארויסגעפאלען אויף די ברי־סעלער יודען, וועלכע האבען געוואוינט אינ'ם געטא אין די שמאלע גאסלען אויף מאלענבערג.

ארום דעם מאלענבערג זענען געווען סאלדאטען, וועלכע זענען פארגאכט צו געמאכט געווארען. א קריסט איז כמעט קיינמאל נישט געקומען אין די געסלעך.

דער ערשטער בעפעהל פון די „חכמים" האט געלויטען, אז אלע יודען מיט זייערע ווייבער און זאל מען ארעס־טירען און זייערע הייזער זאל מען פערזיגלען.

די עלטסטע פון די יודען האבען אפ־געגעבען א דערקלערונג, וועלכע האט געלויטעט:

„מיר שווערען, אז מיר זענען נישט שולדיג, קיינמאל איז אונז נישט איינ־געפאלען צו גנב'ענען אדער צו לאזען גנב'ענען די הייליגקייטען.

בנוגע דער גנבה איז עס באמת א בלבול פון א משומדת. ערב פסח זענען מיר געזעסען אין שול און געלערנט. אויפ'ן טיש זענען געלעגען ספרים און דרייסיג געלדשטיקלעך, וועלכע מיר האבען געוואלט פערטיילען צווישען ארימע לייט אויף פסח.

פלוצים האט אראפ פונ'ם סופים אויפ'ן טיש א נעסט פון פלעדער־מייז, מיר דערשראקען זיך און עקלען אונז אויך פאר די שרצים. איינער פון אונז ספארעט זיך צו האלטען די אלטע פלעדער־מויז זי זאל זיך נישט איינגראבען אין אונזערע האר. דערווייל פאלט אן דער שבת און מיר קענען גארנישט מער מעהר, רופען מיר אריין די משומדת קאטערינא, זי זאל אוועקראומען דאס גאנצע נעסט פון דעם טיש.

קאטארינא נעהמט אוועק די אלע זאכען און ווען זי איז אוועקגעגאנגען, זעהען מיר, אז עס פעהלען אונז 30 געלדשטיקלעך, וועלכע זי האט גע־גנב'עט.

נישט גענוג, וואס זי האט בע'גנב'עט מסרט זי אונז נאך וועגען אזא שווע־רען חטא.

מיר שווערען, אז מיר ווייסען נישט, וואו די הייליגקייטען זענען געווען, און ווי אזוי זיי זענען צוריקגעקומען.

מיר בעטען ביים הערצאג יושר, ער זאל זיך מרחם זיין און אונז אויפלייזען פון אומזיסטער פיין".

בשעת דאס געריכט איז נאך געזעסען, האט דער המון אריינגעדרונגען אין די יודישע גאסען, האט אויסגעריסען די יודישע הייזער און אויסגערויבט, וואס האט זיך נאר געלאזט. וואס מען האט נישט געקענט צונעהמען, האט מען חרוב געמאכט.

קאטערינא האט נאכאמאל געבראכט ווערען אין געריכט, בכדי זי זאל די יודען זאגען דעם אמת אין די אויגען.

בשעת מ'איז אבער געקומען ברענ־גען זי צום געריכט, האט מען זי גע־פונען אין דער היים א טויטע — זי האט זיך אויפגעהאנגען.

דאס געריכט האט נישט געוואוסט וואס צו טון. מ'האט געהייסען דערווייל די יודען זאלען בלייבען אין די קער־קערס און דאס געריכט האט מען דער־ווייל אפגעלעגט ביז מ'וועט איינגאנצען חוקר ודורש זיין.

אין עטליכע טעג ארום האט מען אין בריסעל אריינגעזעצט א פערשוין, א געוויסען יאהאן לעוון, ביי וועלכען מ'האט געפונען זעכציג געלדשטיקלעך, צווישען זיי עטליכע מיט סימנים.

מניה וביה האט מען זיך דערמאנט, אז מיט א צייט צוריק איז געשטארבען א רייכער יוד יהונתן ענגיען, וועלכער האט איינמאל געמאכט א געשעפט און פערדינט 64 געלדשטיקלעך, דערונטער עטליכע מיט סימנים. ער האט דאס געלד געוואלט בעגראבען אין זיין גאר־טען, און ווען ער איז א לאנגע צייט נישט צוריקגעקומען, איז איהם זיין פרוי געגאנגען זוכען און איהם גע־טראפען טויט אין גארטען מיט דער לאפאטע אין דער האנד. מ'האט גערע־כענט, אז א שלאק האט איהם געטראפ־פען און מ'האט זיך בלויז געוואונדערט, אז מ'האט ביי איהם געפונען בלויז 4 געלדשטיקלעך און 60 האבען געפעהלט.

איצט האט מען געוואוסט אויף זיכער, אז אט דער יאהאן לעוון האט דער־מארדעט יהונתן ענגיען און מ'האט איהם פער'משפט צו דער תליה, פאר'ן הענגען האט ער פערלאנגט א גלח, וועלכען ער האט דערצעהלט אזא מעשה:

„איך בין נישט קיין מערדער, איך האב נאך א גרעסערע עבירה".

דערנאך האט ער דערצעהלט, אז אין אקטאבער 1369 איז צו איהם גע־קומען דער רייכער ענגיען און איהם כלומרשט צוגעזאגט געלד, וויבאלד ער וועט ארויסגנב'ענען די הייליגקייטען פונ'ם קלויסטער. תחילת האט ער נישט געוואלט, אבער ווען ענגיען האט איהם צוגעזאגט זעכציג געלדשטיקלעך איז ער מרוצה געווארען און ביינאכט איז ער מיט א לייטער אריינגעקראכען אין קלויסטער, האט ארויסגע'גנב'עט די הייליגקייטען און זיי געבראכט יהונתן. דערנאך האט איהם דער רב אויסגע־צאהלט די 60 געלדשטיק.

יאהאן לעוון האט מען פערשטעהט זיך בעפרייט און מ'האט זיך גענומען אנטון ענויים קשים די ארעסטירטע יודען, וועלכע האבען, פערשטעהט זיך, געלייקנט שטיין און ביין.

דעם 22־טען מאי 1370 האט מען זיי אומגעבראכט אויף אן אומברחמות'דיגען אופן.

אויף וועגען האט מען זיי געפיהרט ארום דער שטאט, דער המון איז נאכ־געלאפען און זיי בעווארפען מיט שטיי־נער, דערנאך האט מען זיי מיט ברע־נענדיגע צוואנגען אפגעשוינדען די הויט פונ'ם לייב. דערנאך האט מען זיי אלע פערברענט.

די ווייבער מיט די קינדער האבען געמוזט צוקוקען די יסורים. דערנאך האט מען זיי אלע מיט געוואלד אפ־גע'שמדט.

די קעפ פון די דריי הרוגים האט מען אויפגעשטעלט פאר'ן טויער פונ'ם יודישען געטא, וואו זיי זענען יאהרען לאנג געשטאנען למען ישמעו ויראו. עד היום הייסט נאך די גאס: „די גאס פון די דריי קעפ".

נאכ'ן פסק־דין, וואס מ'האט אויסגע־פיהרט אויף די יודען, האט מען די הייליגקייטען מיט גרויס פאראד צוריק־געבראכט אין קלויסטער אריין, וואו מ'האט אויף די ווענד און אויף די פענסטער אנגעשריבען די מעשה לדור־דורות...

דאס איז דער אפיציעלער דאקומענט, וועלכער געפינט זיך אין דעם וויענער נאציאנאל־ביבליאטעק.

ז. האבער.

2
מיטוואך
ר
שבט תרפ"ז

פעברואר
זון-אויפגאנג 7.17
זון-אונטערגאנג 3,30
לענג פון טאג. 9

פעהנער
לכבוד דעם געבורטס-טאג פון מלוכה-פרעזידענט.

(–) נעכטען זענען די הייזער געווען דעקארירט מיט פעהנער, צוליב'ן געבורטס טאג פון מלוכה-פרעזידענט פראפ. מאשטשיצקי.

געלד קיין אויסלאנד דורך „באנק פאלסקי".

(ד) די לאדזער וואיעוואדזטווע טיילט מיט, אז אלע געלד-זענדונגען, וואס ווערען געשיקט קיין אויסלאנד צו פריוואטע פערזאנען אדער אינסטיטוציעס, זאלען געשיקט ווערען דורך „באנק פאלסקי".

קהלה.

שטיצע-פערטיילונג—פון פריוואטע ערציהער אין יתומים-הייזער אריין.

(*) נעכטען איז פארגעקומען די זיצונג פון דער סאציאלער הילף-קאמיסיע ביי דער קהלה כדי צו פערטיילען די 50 פונט פונ'ם לאנדזשנער הילפס-קאמיטעט און די 5.000 זל. וואס די לאדזער קהלה האט אסיגנירט פון איהרע מיטלען פאר דער ארימער יודישער בעפעלקערונג.

* * *

(*) די לאדזער קהלה האט שוין איינגעצויגען פון די „פריוואטע ערציהער" די יתומים קינדער, וואס זי האט אופ געהאלטען אויף איהר חשבון. 16 פון די קינדער אין עלטער פון 4 ביז 10 יאהר געפינען זיך שוין אין יתומים-הויז אויף זגערזשער 40 וואו זיי ווערען אויסגע·האלטען אויפ'ן חשבון פון דער קהלה; 9 זויג-קינדער געהען שוין היינטיגע וואך אריבער אין דעם זויגלינג היים פון „טאז", וואו זיי וועלען אויסגעהאל·טען ווערען אונטער דער מוסטערהאפ·טער השגחה אויפ'ן חשבון פון דער קהלה. איינציגע קינדער וועלען אריינ·געגעבען ווערען אין שפיטאלען.

שטיצע
פאר ארבייטסלאזע.

(ס) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון קרייז-ארבייטסלאזען-פאנד איז בעשלא·סען געווארען זיך צו ווענדען צו דער הויפט-פערוואלטונג פון פאנד, אז אויף מערץ זאל פערלענגערט ווערען די דרינ·גענדע הילף פאר די גייסטיגע ארבייטס·לאזע. ס'איז אויך בעשלאסען געווארען צו פערלאנגען, אז די אונטערשטיצונגען פאר די, וואס האבען ביז'ן 28. פעברו·אר שוין אפגענומען שטיצע 13 וואכען, זאלען פערלענגערט ווערען ביז אויף 17 וואכען.

(ב) די אלע ארבייטסלאזע אינטעלעק·טועלע, וועלכע האבען געדארפט בע·קומען שטיצע היינט, – וועלען, צוליב חנא, בעקומען אויסגעצאהלט מארגען.

אבער-קאנטאר הוסעזיצקי אין לאדז.

היינט קומט דער ווילנער שטאדט-חזן פון דער גרויסער שוהל. צו בעגריסען דעם חשוב'ן גאסט האבען זיך ארגאני·זירט פיל מוזיקאלישע פערזענליכקייטען. ער וועט גלייך אבהאלטען א פראבע מיט דעם לאדזער פראפעסיאנעלען כאר אונ·טער דער לייטונג פון דעם בעוואוסטען פאפולערען דיריגענט קאמפאזיטאר ה' ישראל רובין, וועלכער האט ספעציעל פארגעברייט א גאנץ נייעם רעפערטואר. דאס דאווענען פון חזן-קינסטלער שבת אין זאל פילהארמאניע האט ארויסגע·רופען א גרויסען אינטערעס.

קאנפערענץ פון ארבייטער-קאאפעראטיווע.

נעכטען איז אין דער צענטראלע פון די ארבייטער קאאפעראטיווען „יפאלעם" פארגעקומען א קאנפערענץ פון די אר·בייטער קאאפעראטיווען פון לאדז און אומגעגנד.

די קאנפערענץ איז צוזאמענגערופען געווארען דורך דער ווארשאווער צענ·טראלע וועגען די קרעדיטען אויף תבואה-רעזערווען, וואס די רעגירונג האט בעשטימט פאר די ארבייטער-קאא·פעראטיווען. בעטייליגט האבען זיך פארשטעהער פון ג.ס.ר.'אישע, כאדעקי·שע און פ.פ.ס.'אישע קאאפעראטיווען. פון די יודישע ארבייטער-קאאפעראטי·ווען איז געווען פערטרעטען ראטמאן האלענדערסקי פון „האמער" און נוט·קאוויטש פון „אלגעמיינעם ארבייטער-קאאפעראטיוו".

דער רעפערענט פון דער צענטראלע ה' יאבלאנאווסקי האט איבערגעגעבען, אז אין צוזאמענהאנג מיט'ן אלץ שטיי·גענדען יקרות אויף תבואה, האט די רעגירונג בעשטימט א קרעדיט פון 400 טויזענד זלאטעס אויף איינצוקויפען תבואה-רעזערווען. ס'איז דא אויסזיכטען אויף א ווייטערדיגע פרייזען-שטייגערונג אויף תבואה אין די נאהענטסטע חדשים און ווען די קאאפעראטיווען וועלען האבען דעם נויטיגען תבואה-רעזערוו וועלען זיי האבען די מעגליכקייט מיט·צווירקען צו איינהאלטען די ביז א צ·טיגע תבואה-פרייזען.

צו דעם צוועק האט די צענטראלע אפגעדינגען א מהל פון הינטער קוטנא, ווי עס וועט ווערען אויסגעמאלען די איינגעקויפטע תבואה. די דיסקוסיע, וואס האט זיך ענטוויקעלט ארום דעם בעריכט איז געווען א ריין זאכליכע. ס'האט זיך געהאנדעלט וועגען דעם אויף וואס פאר אנ'אופן זאל די איינ·געקויפטע תבואה פערטיילט ווערען צווישען די איינצעלנע קאאפעראטיווען און וואס פאר א זארטען זאלען איינ·געקויפט ווערען

ס'איז בעשלאסען געווארען צו פער·טיילען די תבואה פראפארציאנעל לויט דער צאהל ברויט וואס עס באקט אויס יעדע קאאפעראטיוו-בעקעריי. (י)

שטייער-עולות געגען שניידער-כאלופניקעס.

(–) נעכטען איז אונטער'ן פארזיץ פון ה' גאלדבערג פארגעקומען א פערזאמלונג פון שניידער-כאלופניקעס, וועגען פער·שידענע אקטועלע שטייער-פראגען. ס'האבען גערעדט דער דעלעגאט פון לובלין ה' צינאמאן, גרינשפאן, אדוו. ווייצמאן און ה' יוזעפאוויטש. דערנאך איז אנגענומען-געווארן פאלגענדע רע·זאלוציע:

1) די פערזאמלונג, וועגען סיסטעם פון בעשטייערען דעם שניידער-כאלופ·ניק בעאויפטראגט די פערוואלטונג צו·זאמען מיט'ן ה' אדוו. ווייצמאן אויס·צוארבייטען א מעמאריאל, אין וועלכען עס זאל זיך אפשפיגלען די גאנצע לאגע פון שניידער-כאלופניקעס.

2) די פערזאמלונג דריקט אויס דעם ה' אדוו. ווייצמאן דעם בעסטען דאנק פאר זיין אינטערעסאנטען רעפעראט און רופט איהם צו שטעהען דורך טאט אויף דער וואך פון מאגאזין-שניידער-מייסטער-פעראיין, אזוי ווי ער האט דאס בעווי·זען בנוגע אנדערע כאלופניקעס – האנד·ווערקער-פעראיינען.

גרויסע רומענישע טראנזאקציע אין לאדז.

(ס) מאנטאג זענען געקומען קיין לאדז פארשטעהער פון איינער פון די גרעסטע רומענישע מאנופאקטור-קאנ·צערנס, כדי צו מאכען אין לאדז גרע·סערע טראנזאקציעס.

די דאזיגע טראנזאקציעס וועלען זיין איינע פון די גרעסטע פארמיטס מא·נופאקטור, וועלכע ווערען געשיקט פון לאדז קיין רומעניען.

די פארשטעהער פון דעם קאנצערן האבען בעזוכט א רייה פאבריקען און עשלאסען אפמאכען מיט די פאברי·קאנטען.

נישט קוקענדיג אויף די מאנופאקטור-קניות, ווערען אויך געמאכט קניות פון גארן פאר א גרויסער מאנופאקטור-פאבריק אין גאלאץ.

דער הויז-ווירט און דער לאקאטאר.

ווענן דער פעראנטווארטליכקייט פון הויז-חירם, אדער אדמיניסטראטאר פאר'ן לאקאטאר'ס בעשעפטיגונג.

די פאליציי אין ווארשא האט ענט·דעקט אויף פראנציסקאנער 20 א גע·היים בראנפען ברייזעל ביי איינעם הערץ און דער רעגירונגס-קאמיסאר האט בע·שטראפט דעם אדמיניסטראטאר פון הויז, ה' גריצמאן צו בעצאהלען 1000 זל. שטראף אדער 2 מאנאטען זיצען פאר נישט מעלדען דער מאכט וועגען דעם געהיימען ברייזעל.

ה' גריצמאן האט אויף דעם בעשלוס פון רעגירונגס-קאמיסאר דערלאנגט אנ'-אנקלאגע צום אינערן-מיניסטעריום, וועל·כע האט די דעציזיע בעשטעטיגט.

דאן האט ה' גריצמאן דורך דער פער·מיטלונג פון אדוו. גרינוואסער אריינגע·טראגען אנ'אפעלאציע אין דער צווי·טער אינסטאנץ פון ווארשאווער קרייז-געריכט, דער בעפולמעכטיגטער האט אנגעוויזען, אז דער אדמיניסטראטיווער מאכט דינט נאר דאמאלס דאס רעכט צו בעשטראפען פאר נישט מעלדען וועגען א געהיימען ברייזעל, ווי באלד דער בראנפען פון דעם ברייזעל איז געווארען אויסגעארבייט פון תבואה, קארטאפעל אדער צוקער, צוליב וועלכען די בעלי-בתים פון אזא ברייזעל זענען פעראנט·ווארטליך פאר עובר זיין אויפ'ן ליכווע געזעץ. ווי באלד אבער דער בראנפען איז אויסגעארבייט געווארען פון אנדערע מאטעריאלען און די איינהאבער פון ברי·זעל ווערען בלויז צוגעצויגען צו פער·אנטווארטליכקייט פאר עובר זיין אויפ'ן אקציז-געזעץ, זעהט נישט פאר דאס רו·סישע אקציז-געזעץ קיין שום פליכט צו מעלדען דער מאכט וועגען אזא ברייזעל. אין דעם פאל האט דער איינהאבער פון ברייזעל, הערץ, אויסגעארבייט דעם בראנפען פון מעלאן און דעריבער איז ער געווארען אנגעקלאגט לויט'ן אקציז-געזעץ.

צוליב דעם אלעם, האט אדוו. גרינ·וואסער פערלאנגט מבטל צו מאכען די דעציזיעס פון רעגירונגס-קאמיסאריאט און אינערן-מיניסטעריום און ה' גריצ·מאנ'ען בעפרייט פון יעדער שטראף.

נאך א לענגערער בעראטונג האט דאס געריכט איינגעשטימט מיט די אויס·פיהרונגען פון פערטיידיגער און ה' גריצמאנ'ען איינגאנצען פרייגעשפראכען

אינספ. ניעדזיעלסקי — פאליציי-קאמענדאנט אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע.

(ב) צוליב דעם, וואס דער ביז-איצ·טיגער פאליציי-קאמענדאנט אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע ווישימירסקי האט פערלאזט זיין אמט, איז אויף זיין ארט בעשטימט געווארען דער אינספ. ניעדזיעלסקי.

אויפ'ן לאדזער תבואה-מארק.

אויפ'ן תבואה מארק איז די פער·גאנגענע וואך די שטימונג געווען אנ'-אבגעהאלטענע און די פרייזען האבען זיך נישט געענדערט. די לעצטע טעג זענען אנגעקומען ידיעות וועגען פעס·טערע פרייזען אויף די אויסלענדישע בערזעס פאר קארן און דעריבער ווערט ערוואַרט א געוויסע שטייגערונג אויף קארן. דאגעגען ווערט נאטירט א שוואַ·כערע טענדענץ אויף ווייץ. די לעצטע שטייגערונג אויף ווייץ האט געשאפען א פיל גרעסערע דיפערענץ צווישען די פרייזען אויף קארן און ווייץ, ווי ס'איז נעהמען פאר'ן קריג. דעריבער איז צו ערווארטען, אז דער דיפערענץ-פרייז וועט זיך איצט אלס מעהר דערנעהנטערען צו דעם נארמאלען, און די פרייזען אויף ווייץ וועלען נאך מעהר פאלען, בעזונדערס ווען אויף דער וועלט-בערזע זענען די פרייזען עפוואס געפאלען. די פאריגע וואך זענען אנגעקומען 30 וואַ·גאן קארן פון רוסלאנד. די ווייטער·דיגע טראנספארטען ווערען ערווארט די היינטיגע וואך.

א דאנק דער שטייגערונגס-טענדענץ אויף קארן זענען פיל מיהלען נישט טעטיג. אבער צוליב דעם, וואס די פארדערונג אויף קארן מעהל פערגרע·סערט זיך, ווערט ערווארט, אז די דא·זיגע צרשיינונג איז א פאריבערגעהנדע און אז די מיהלען וועלען באלד ווידער אנהויבען ארבייטען.

צו דער פרייזען-ירידה אויף ווייצען-מעהל האט אויך מיטגעווירקט דאס פא·לען פונ'ם דאלאר, צוליב וואס די פריי·זען אויף אמעריקאנער מעהל ווייזען ארויס א שוואכערע טענדענץ.

אין די אפטייקען.
היינטיגע נאכט - דיזשורען.

(§) היינט מיטוואך דיזשורירען ביי·נאכט פאלגענדע אפטייקען: יורשים פ. וואוישיצקי (נאפיורקאווסקא 27) וו. דאניעלעצקי (סיענקיעוויטשא 127), פ. אולניצקי און י. צימער (וואולטשאנסקא 37), יורשים ליינוועבער (פרייהייטס-פלאץ 2), יורשים י. הארטמאן (מלינאר·סקא 1), י. קאהאנע (אלעקסאנדראוו·סקא 80).

„Guttalin"
שוה-פאסטע בעסטע קוואליטעט, ווי פאר דער מלחמה.
Warszawa, Leszno 73 tel. 174-34

.פערשידענעס,

(§) צוליב דער פערקלענערטער צאהל כרוניע קראנקע און סימנים פון פער·שוואונדען פון דער עפידעמיע האט דאס מיניסטעריום רעזיגנירט פון פלאן איינ·צופיהרען א צוואנג רעגיסטראציע פון די קראנקע.

פאבאראווע רשימות פון יאהר 1906
קאן מען נאכזעהן אויף טראוגוטא 10.

(–) אין הסכם מיט'ן אוסטאוו וועגען אלגעמיינעם מיליטער-פליכט טיילט מיט דער מאגיסטראט, אז פון 1-טען פעברואר זענען אין מאגיסטראט אויס·געלעגט די רשימות פון פאבאראווע פון יאהר 1906. די ליסטעס קענען די פעראינטערעסירטע פערזאנען אדורכ·קוקען ביז דעם 15 ד. ח. אויף טראוגו·טא 10.

ס'איז קאלט
אין דער סינאגאגע.

(–) עטליכע שטענדיגע מתפללים פון דער סינאגאגע אויף אלגיע קאשטשושקי בעקלאגען זיך פאר אונז, אז אין דער סינאגאגע איז מורא'דיג קאלט, בפרט אין מיטען וואך.

פאר וואס זארגט נישט דער סינאגא·גען-קאמיטעט, אז ס'זאל זיין ווארים? צי האלט דער קאמיטעט מאקע, אז אוי·סער ראש-השנה און יום כפור קומט קיי·נער נישט דאווענען און קדיש-זאגען?

פון געריכט.

גע'גנב'עט פיש.

(אס) עמיל זעלמער און פרידריך שולץ זענען נעכטען געזעסען אויף דער בע·שולדיגונגט-באנק פון לאדזער קרייז-גע·ריכט, זיי זענען בעשולדיגט געווארען דערין, וואס זיי האבען צושטערט די אייגארונגען וואס זענען געמאכט צום כאפען פיש אין די וואסערען פון לאד·זער איינוואויבער גוסטאוו פעטצאלד. זיי האבען פון דארט אויף ארויסגע·גנב'עט פאר 500 זלאטעס פיש. דאס געריכט האט זיי פער'משפט צו 6 חדשים תפיסה יעדען.

א דינסט-מיידעל א גנב'טע.

(אס) דאס לאדזער קרייז-געריכט האט נעכטען פער'משפט דאס דינסט-מיידעל יוזעפא לובינקא, צו 1 יאהר מיט 2 חדשים אויסבעסערונגס-הויז דערפאר, ווייל זי האט ביי איהר בעל-הבית'טע מאריא ליפמאן גארוטאוויטש 23 צוגע·גנב'עט 130 דאלאר.

געפעלשט א דאקומענט.

(§) נעכטען האט דאס קרייז געריכט אין לאדז בעטראכט דעם פראצעס פון דער 26-יעהריגע מארטא אוירגאני, וועלכע איז בעשולדיגט געווארען אין פעלשען א בעשייניגונג, וועלכע זי האט בעקומען פון דער פאבריק פון ה' שמאראגד אויף פאמארסקא 33.

דאס געריכט האט מארטא אורגאנג פער'משפט אויף צוויי חדשים תפיסה.

געפעלשט מילך.

(§) נעכטען האט דאס געריכט פאר'ן קאמף געגען ליכווע, אונטער'ן פארזיץ פון ריכטער קאפשעווסקי בעטראכט דעם פראצעס פון יאקוב פאקארסקי, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין פעלשען מילך. דאס געריכט האט פער'·משפט פאקארסקי'ן אויף 2 וואכען אומ·בעדינגטען ארעסט און 22 זל. שטראף.

דעזערציע.

(§) דור בולווא איז פער'משפט גע·ווארען אויף 6 חדשים טורמע, פאר או סב הא לטען זיך פון מיליטער-דינסט.

Dr PRYBULSKI
צוריקגעקעהרט.
פיאטרקאווסקא 1, טעלעפאן 25-38
וענעריש אין האר - הויט - קראנקהייטען, מענער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל), רענטגען-שטראהלען.
נעמט אן פון 9—1 און פון 4—8 אווענט, דאמען: פון 4—5 נאכמ.

דער דערנער־וועג פון א גויטע.

דאס בלוט פון איהר יודישען פאטער האט איהר געטריבען צו יודען. — די מוטער האט זיך געשטעלט געגען איהר שטרעבונג און ארייגעזעצט אין א משוגעים־הויז. — וואלעריא הייסט איצט שרה.

(–) מיט איי־יגע וואכען צוריק איז אין לאדזער ראבינאט געקומען די 29 יעהריגע דייטשקע וואלעריא שולץ און ערקלערט, אז זי וויל זיך מגייר זיין.

אין ראבינאט האט מען איהר אבער ערקלערט, אז אין לאדז לאזען זיך די פארמאליטעטען נישט דורכפיהרען און דאס מוז מען מאכען אין גאליציען, וואו די דארט נאך פערפליכטענדע עסטרייכישע געזעצען ערלויבען דאס איבערגעהן פון קריסטליכען צום יודישען גלויבען.

די נאאיווע דייטשקע האט לכתחילה נישט געקענט פערשטעהן, פארוואס מ׳קען אין גאליציען יא און אין לאדז נישט איבערגעהן צו דער יודישער אמונה, און זי האט כסדר, קומענדיג כמעט יעדען טאג אין ראבינאט פערלאנגט, מ׳זאל איהר העלפען דורכפיהרען די נויטיגע פארמאליטעטען. דערביי האט וואלעריא שולץ דערצעהלט אין ראבינאט פאלגענדע געשיכטע:

איהר פאטער, לעאן, איז געווען א יוד, נאר ער האט זיך פערליבט אין א דייטשקע און כדי מיט איהר חתונה צו האבען, האט ער זיך געשמד׳ט. ווען זי וואלעריא, איז אלט געווען 2 יאהר, איז דער פאטער געשטארבען און די מוטער האט דאס קינד דערצויגען אין קריסטליכען גייסט, געגאנגען מיט דעם מיידעל אין דער דייטשער קירכע, א. ד. גל.

ווען וואלעריא איז עלטער געווארען, אין זי פון שכנים געוואויר־געווארען, אז איהר פאטער איז געווען א יוד און ווי דורך עפעס א געהיימער קראפט געטריבען, האט זי נאר ליב געהאט צו זיין צווישען יודען, צו שפילען זיך מיט יודישע מיידלעך און שפעטער האט זי אנגעהויבען שטרעבען צו ווערען א יודיש־קינד.

די מוטער, א פאנאטישע קריסטין, האט אויף דער טאכטער געשריגען, זי געשלאגען, און ענדליך, ווען וואלעריא, שוין א דערוואקסען מיידעל פון 16 יאהר, האט ערקלערט דער מוטער, אז זי וויל און וועט ווערען א יודישקע, האט די מוטער אויסגעטראכט אויף דער טאכטער א בלבול, אז זי איז משוגע און זי אוועקגעפיהרט אין משוגעים־הויז „טוואַרקי" ביי זשיראַרדאָוו.

אין דעם משוגעים־הויז איז וואלעריא אפגעווען גאנצע 6 יאהר, נישט קענענדיג זיך פון דארט ארויסקריגען. אין משוגעים־הויז גופא האט וואלעריא אונאויפהערליך געשריגען, אז זי איז א יודישע טאכטער און מ׳האט זי דארט דעריבער גערופען „זשידובקא".

אויפ׳ן 7־טען יאהר איז דער אויסגעמאטערטער און פערפייניגטער וואלעריא געלונגען צו ענטלויפען פון משוגעים־הויז און זי איז צוריקגעקומען קיין לאדז.

אין לאדז איז די מוטער באלד געוואויר־געווארען, אז איהר טאכטער איז צוריק־געקומען, און זי האט זי איבער־געגעבען דער פאליציי.

וואלעריא׳ן איז אבער געלונגען צו בלייבען אויף דער פריי. און ארביי־טענדיג אויף פערשידענע שטעלעס אלס באנע און ווירטשאפטערין, האט זי פער־דינט אויף צום לעבען. און דערביי גע־שטרעבט צו ווערען ענדליך א יודיש־קינד.

מיט א צייט צוריק איז די מוטער געשטארבען און וואלעריא האט זיך שוין געפיהלט פרייער, ווייל קיינער האט זי שוין נישט גע׳רודפ׳ט, זי האט בעקומען ארבייט ביי דער פאמיליע בערלינערמאן (נאווראט 38a) און — וויטער געמאכט בעמיהונגען ביים לאדזער ראבינאט צו קענען אננעהמען די יודישע אמונה.

ביי דער מיטהילף פון דער פאמיליע בערלינערמאן איז וואלעריא שולץ פא־ריגען חודש אוועקגעפאהרען קיין קראקע, וואו דער ארטיגער יודישער אדוואקאט ד"ר מארקאוויטש האט איהר בחנם דורכגעפיהרט אלע פארמאליטעטען אין מאגיסטראט. דורכ׳ן קראקאווער ראבי־נאט האט וואלעריא שולץ בעקומען דעם נאמען ש ר ה.

נעכטען אין דערפריה איז די גר׳טע צוריקגעקומען פון קראקע קיין לאדז און זיך געווענדעט צום לאדזער ראבי־נאט וועגען רעגיסטרירען און בעשטע־טיגען א׳הרע דאקומענטען.

וואלעריא־שרה שולץ איז א אינטע־ליגענט פריילין. זי האט געלערנט אין ראטער׳ס דייטשען גימנאזיום אין לאדז און געענדיגט 5 קלאסען.

פרייע טריבונע.

אפקלאנגען פון דער יובילי־פייערונג פון צענט־ראלען האנדווערקער־פערבאנד.

געעהרטע רעדאקציע!

ערלויבט מיר, אלס איינעם פון די אנטיילנעהמער אין דער פייערונג פונם האנדווערקער־יובילעאום אויפמערקזאם צומאכען אויף איניגע חסרונות אויף דער פייערליכער אקאדעמיע אין „פיל־הארמאניע", צום 15־יעהריגען יובילי פון צענטראלען האנדווערקער־פערבאנד.

דער יובילעאום איז געווען א האנד־ווערקער יום־טוב, נאר אויף דער אקא־דעמיע האט מען דאס קנאפ אנגעזעהן. אין פרעזידיום זענען פריינד, פריינד און פריינד פון די יודישע האנדווער־קער, אבער פארוואס האט מען נישט דארט געזעהן די האנדווערקער, די בעלי שמחה גופא? אין דער גרויסער פארערשטער רייה איז מען אפגעקו־מען בלויז מיט ראסנער׳ן.

אין דער ערעפנונגס־רעדע פון פרע־זעס לאוויק יאסעל האט מען קיין איין ווארט יודיש נישט געהערט. דער יודי־שער האנדווערקער האט נאך נישט אוועקגעווארפען די יודישע שפראך. די בעגריסונגען גופא זענען צוגעגאנגען אהן א געהעריגען סדר. דער פרעזעס פון יודישען סיים־קאלא איז בעגריסט געווארען דורכ׳ן פארזיצער פון די לעצ־טע, דער וויצע־פארזיצער פון דער לאדזער האנדווערקער־צענטראלע האט בעקומען דאס ווארט צו דער בעגריסונג. דער לעצטער האבען וועגען דעם פרי־העצר געטראכט די איינארדנער?

מיר האנדווערקער פערלאנגען, אז אונזערע א יום־טוב זאל זיין א אפשפיגל פון אונזער האנדווערקערישען כח.

א האנדווערקער.

*

געעהרטע רעדאקציע!

ערלויבט מיר דורך אייער ווערטער צייטונג, וועלכע גיט אפ אזויפיל ארט האנדווערקער־פראגען, אפצודרוקען פאל־גענדע שורות, פאר וואס איך דאנק אייך פאראויס.

איך בין איינער פון די פראווינצער דעלעגאטען, וואס זענען געקומען בא גריסען די לאדזער עלטסטע האנדווער־קער ארגאניזאציע צו זייער יום־טוב. פאר א פראווינצער פעראיין גרויסשי־קען דעלעגאטען איז א גרויסע אנשטרענ־גונג, אבער דאך האבען מיר געוואלט אנטיילנעהמען אין דער שמחה פון דער לאדזער ארגאניזאציע. ליידער בין איך געצוואונגען צו זאגען, אז הגם עס האט נישט געקענט זיין קיין אידעאלע אר־דנונג, איז אבער די אויפנאהמע פון די געסט געווען א סקאנדאליעזע.

איך בין געווען פערבעטען צו דעם „באנקעט". אבער נישט נאר, וואס איך האב נישט געקענט קומען צום ווארט, כדי צו בעגריסען די לאדזער ארגאניזאציע, נאר איך האב אפילו צום טיש נישט גע־קענט קומען. אויף די דעלעגאטען האט זיך קיינער נישט אומגעקוקט, בעת עט־ליכע לאדזער פערוואלטונגס־מיטגלידער זענען זיך גאנץ בעמיטליך געזעסען ביים טיש. צו מיין גליק איז ג׳אד געווען א שעהנע נאכט און איך האב שפאצירט איבער דער שטאדט.

איין טרייסט קען נאר דאס לאדזער יובילעאום־קאמיטעט האבען, בעת זיי וועלען קומען אויף דער פראווינץ צו א האנדווערקער יום־טוב. וועלען זיי פיל בעסער אויפגענומען ווערען.

א דעלעגאט.

טעאטער „סקאלא", ציגעל־גאס 18.

גאסטראלען פון בעריהמטען ארטיסט

יוליוס אדלער

צוזאמען מיט זיין אויסגעצייכענטען אנסאמבל פרויען: הדסה, האליטש, רעגינא, מאלאמאן, שייעוויטש. מענער: ברין, לאוי, קורץ, קאן, קראנק, שטאק־פעדער, ראטשייז און אנדערע.

פרייטאג, דעם 4. פעברואר, 8.30 אין אווענד די בעוואוסטע פיעסע פון יעקב גארדין

כרייצער סאנאטא

די הויפט־ראל „רפאל פרידלענדער" — יוליוס אדלער.

שבת, ד. 5. פעברואר, 3.30 נאכמ. צו ביליגע פרייזען די בעליבטע פיעסע פון זאלאטארעווסקי

ישיבה־בחור

הויפט־ראל „ישיבה־בחור" — יוליוס אדלער.

שבת, ד. 5. פעבר., 8.30 אווענד די בער. סאציאלע טראגעדיע פון ע. טאלער

„הינקעמאן"

הויפט־ראל „הינקעמאן" — יוליוס אדלער.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער „סקאלא".

אנאנס! מאנטאג, דעם 7־טען פעברואר — גרויסע פאפולערע פארשטעלונג צו ביליגע פרייזען.

אימפרעסאריא: א. שטאקפעדער. 703

אין די לאדזער קינאס

מוזיק אין די קינאס.

די צעהנטע מוזע איז איצט אהן גוזמא א שטארקע מאכט אויף דער וועלט. זי זוכט מיט גוואלד ארויסצו־שטופען אלע איהרע חבר׳טעס, און עס איז נישט אויסגעשלאסען, אז ס׳וועט איהר אפשר אויך געלונגען. ווייל די צענטע מוזע שטעלט מיט זיך פאר, אין מיניאטור, דאס גאנצע לעבען, מיט אלע איהרע ערשיינונגען.

די דאזיגע מוזע, אלס אפשיין פון לעבען איז פון דער העריליך־גרויזאמער נאטור, — איז אבער אונמעגליך זיך פאר־צושטעלען אהן דער מוזיקאלישער אי־לוסטראציע. ביי אונז רופט דאס קינא בילד, — א לעבענס־טראגעדיע, אדער דראמע־נאר דאן ארויס א ציטער, ווען דאס דאזיגע בילד איז אילוסטרירט מיט דער ענטשפרעכענדער מוזיק. א שטילע טראגעדיע איז אויך אונמעגליך זיך פאר־צושטעלען אהן ליריישער הארצרייסענדער מוזיק. אנ׳אידיליע איז ווידער נישט מעגליך צו זעהען, נישט הערענדיג א ברייטע קאנטעליענע־מעלאדיע, וואס צוגיסט זיך איבערן הארצען. און נאר די גוטע מוזיק העלפט מאכען די גע־העריגע שטימונג און ווירקונג.

דעריבער איז שוין מיט רעכט בע־מאנט געווען, אז אין „קאסינא" איז די ערשטע בעסטע מוזיק אין לאדז און נאכדעם גייט „לונא" און „גראנד־קינא", ווייל דארט אין די קינא׳ס זיצען די אויסגעארבייטע מוזיקער ביידע קאנטארס און כוואט, וועלכע זארגען, אז די מוזיק זאל זיין גענוי צוגעפאסט צום בילד, ווי איבערראשט זענען מיר געווען, און מיר האבען געלייענט אין א היגער אנ־טיסעמיטישער צייטונג א רעצענזיע אי־בערן בילד „די שטים פון מינארעט", (אין „גראנד־קינא") וואו די מוזיק איז געווען אזוי טרעפליך צוגעפאסט דורך אריענטאלישע מעלאדיען, אז גראד אין דעם בילד האט דער דאזיגער „רעצענ־זענט" געפונען אנ׳„אבער"... אז די מו־זיק שטימט נישט מיט׳ן בילד..

ווי עס שיינט האט דער רעצענזענט נעזעהען און נישט געהערט די „שטים פון מיגארעט".

D-ski.

פון „קאסינא".

„די הערשערין פון לבנון".

„די הערשערין פון לבנון" איז אינס־צעניזירט געווארען פאר׳ן פילם לויט דעם בעריהמטען ווערק פון פיער בענוא. די אקציע שפילט זיך אפ אין דער הער־לימער געגענד פון לבנון, סיריען און פאלעסטינא. די פרעכטיגע פייסאזשען, די בערג און רייכע אריענטאלישע פא־לאצען פערכאפען דאס אויג און ענט־ציקען. דער אינהאלט איז שוין דא נישט אזוי וויכטיג: א פראנצויזישער קאפיטאן פון דער אקופאציע־ארמעע אין סיריען פערליבט זיך אין דער רייכער רוסי־שער גרעפין ארלאוו, וועלכע האט נישט קיין גאר שעהנע פערגאנגענהייט.

דער קאפיטאן מאכט־מיט ארגיעס אין דער געזעלשאפט פון דער גרעפין און איהרע נאהענטע. ווען זי ווערט מא טעריעליש רואינירט פון צופיל הוליען, בעשליסט דער קאפיטאן איהר צו העל־פען און ער בעשטעהט אפילו צו בע־געהען א מערדער לגבי זיין פאטערלאנד. אין דער לעצטער מינוט ווערט ער משוגע און ווען ער ווערט צוריק געזונד־ענדיגט זיך עס ווי אין אלע פילמען: ער האט חתונה מיט זיין פריהערדיגער נא־איווער כלה.

זעהר שעהן קומען־אויס די סצע־נעס: אין דעם יאפאנישען גיישע־הויז, דער גראנגעל צווישען דער גרע־פין און דעם מאטראס, דער געשפרעך צווישען דעם פראנצויזישען קאפיטאן און דעם סירישען פראצענטניק. דער קארטען־שפיל און די פארבען־רייכע מאסקען־בעלער.

די רעזשיסערען פון דעם בילד האבען זיך אויך גערעכענט מיט׳ן געשמאק פון די היינטיגע צושויער און מכבד־געווען מיט א היבשער פארציע נאקעטע „גירל׳ס". די מוזיק פון ה׳ קאנטאר — אויסגעצייכענט. זעהר שעהן זינגט אויך דער כאר פון „נרינגע פאפוגאי".

EL.

נעכטיגער קורס אין לאדז.

(–) דער קירס פון דאלאר האט זיך היינט אויגעהויבען ביי 8,85. די באנק פאלסקי האט אבער געקויפט יעדע צאהל דאלארען צו 8,90. צוליב דעם איז אויך דער דאלאר אויף דער פריוואטער בער־זע געשטיגען ביז 8,92.

די „באנק פאלסקי" האט אזוי־ארום געזיגט, און ס׳האט זיך איהר איינגע־געבען צו דערהאלטען דעם דאלאר אויף דער ביזאיצטיגער הויך.

וויקטאר כעניקין

געזעגענט זיך מיט לאדז.

קומענדיגען מאנטאג, דעם 7 פעברו־אר, קומט פאר אין פילהארמאניע־זאל דער לעצטער קאנצערט פון דעם בע־ריהמטען יודיש־רוסישען זינגער וויק־טאר כעניקין.

דער דאזיגער קאנצערט איז שוין דער לעצטער געזעגנונגס־אויפטריט פון כענ־קינ׳ען אין לאדז פאר׳ן אפפאהרען קיין אויסלאנד.

שכורים.

אביסעל סטאטיסטיק.

(א) אויף די לאדזער גאסען זענען אין פערלויף פון יאהר 1926 פערהאל־טען געווארען 3619 פערזאן אין א שכור׳ען צושטאנד, לויט די טעג שטעלט זיך דער צאהל פאר אויף פאל־גענדען אופן: מאנטאג זענען פערהאל־טען געווארען 429 פערזאן, דינסטאג — 346, מיטוואך — 366, דאנערשטאג — 487, פרייטאג 614, שבת — 692, זונטאג — 685 פערזאן.

אין צוזאמענהאנג מיט דער וואך פון טראמבגאנדע געגען אלקאהאליזם וועט אויף פעטנעלוצקא 9 היינט פארקומען א פארלעזונג א. ד. ט. „אלקאהאל און יוגענד".

דענטיסטישער אמבולאטאריע פאר פאלקס־שול־קינדער.

(מ) נעכטען איז אין דער אגוועזענ־הייט פון לאוויק יאסעל געעפענט גע־ווארען דאס דענטיסטישע אמבולאטא־ריום פאר די שילער פון די שטעדטישע פאלקס־שולען.

דאס אמבולאטאריום געפינט זיך אויף גדאנסקא 83 און איז טעטיג פון 8 פריה ביז 4 אווענד.

אויסשטעלונג

פון מאנע קאץ.

די אויסשטעלונג פון דעם בע־קאנטען מאלער מאנע קאץ, וועלכע קומט־פאר אין דער שטאטישער קונסט־גאלעריע, ציהט יעדען טאג צו גרויסע מאסען בעזוכער.

אלע זענען ענטציקט פון די שעהנע בילדער און פייסאזשען. ס׳איז כדאי צו בעמערקען, אז די ברייטע מאסען פון דער יודישער בעפעלקערונג זאל זיך בעקענען מיט די מאלער־ארבייטען פון מאנע קאץ.

אנ׳אומגליק־פאל ביי א לויה אין פאביאניץ.

(§) נעכטען בעת עס איז אין פאביא־ניץ פארגעקומען א לויה, אין וועלכע ס׳האבען אנטייל גענומען איבער 300 פערזאן, זענען פלוצלינג אויף די מלוים ארויפגעפאהרען 2 וועגען מיט אייז, וועלכע האבען איבערגעפאהרען איני־גע פערזאן. א געוויסע אגנא פראנקאווי־סקא האט בעקומען א פעסטען קלאפ פון דישעל אין דער פלייצע, נאך וועל־כען זי איז אומגעפאלען און צוטרעטען געווארען פון די פערד. אין א האפנונגס־לאזען צושטאנד האט מען זי אבגעפיהרט אין שטעדטישען שפיטאל.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47 tel. 26-02

אונערליכע קראנקהייטען, הויט, לונגען און הארץ־קראנקהייטען. בעשטראהלונגען מיט קונסטליכע בערג־זון.

נעמט אן פון 3—5 נאכמיטאג.

פּראָצעס פאַר דערמאָרדען 2 יודען.

דער בלוטיגער קאַפּיטאַן אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק.

ווי בעקאַנט, האָט דאָס וואַרשאַווער מיליטער-געריכט אוים'ן פאָרשלאַג פון פּראָקוראָר איבערגעריסען מיט 3 וואָכען צוריק דעם בעקאַנטען פּראָצעס פון בלוטיגען קאַפּיטאַן פעטלורעוויטש, וועלכער האָט מיט 4 יאָהר צוריק דערשאָסען אויפ'ן וועג קיין ווענגראָוו די 2 יודען: לייזער ליס און יצחק פאָגורע.

איצט איז דער פּראָצעס פאָרטגעזעצט געוואָרען.

צוערשט האָט עדות בעזאָגט דער עלטסטער פּשאָדאָווניק פון ווענגראָוו פּאַוולאָווסקי, אַז באַלד נאָכ'ן מאָרד־פאַל האָט דער אָרטיגער איינוואוינער מענדעל האָלאַנד, דער פאָרשטעהער פון נאַציאָנאַל-ראַט, זיך שטאַרק פעראינטערעסירט מיט דעם פּראָצעס.

דער אַנטיסעמיטישער פערטיידיגער אַדוו. גיעדזיעלסקי, טייטשט אויס די ערקלערונגען פון דעם עדות אַזוי, אַז דער דאָזיגער ה' האָלאַנד האָט פערטיידיגט די מכלומר'שטע עולה, וואָס יודען בעגעהן געגען גוים (דער פערטיידיגער האָט זיך בפירוש אויסגעדריקט „גוים").

נאָכהער האָט דאָס געריכט אויסגעהערט דעם דר. יענדראָשעק, וועלכער איז אַרויסגערופען געוואָרען פון ווענגראָוו. ער האָט אויך אָפּערירט דעם אומגעקומענעם ליס און דורכגעפיהרט די סעקציע איבער די טויטע קערפּער. דער דאָזיגער עקספּערט האָט זיך אַרויסגעזאָגט, אַז ביידע אומגעקומענע זענען דערשאָסען געוואָרען דורך איין קויל, וועלכע איז צוערשט אַדורך דורך ליס'ן און דערנאָך אַריין אין פאָגורע'ס האַרץ.

פּראָפ. גושיוּוּ-דאָמבראָווסקי זאָגט זיך אַרויס, אַז די עקספּערטיזע איז זעהר בעשאַפט דערפאַר, ווייל מען האָט די דערשאָסענע נישט געפאָטאָגראַפירט. דאַן האָט דאָס געריכט פערהערט די עקספּערטען־פּסיכיאַטער, וועלכע האָבען בעשטעטיגט, אַז פעטרולעוויטש זאָל ווערען אונטערזוכט דורך די איינגעלאַדענע פּסיכיאַטער. אונטער-

אַז פעטרולעוויטש זאָל ווערען אונטערזוכט דורך די איינגעלאַדענע פּסיכיאַטערען און די דאָקטוירים באָגוסלאַווסקי און נאָראַמאָווסקי זענען אַוועק מיט פעטלורעוויטש'ען אין אַ בעזונדערן צימער. די פּסיכיאַטערען-עקספּערטען האָבען זיך אַרויסגעזאָגט, אַז פעטרולעוויטש איז זעהר אַן אויפגערייצטער, אַ העפטיגער, אַ היץ-קאָפּ, דאָס עטישע געפיהל איז ביי איהם שטאַרק אָבגעשוואַכט, אָבער אַ גייסטיג-קראַנקער איז ער נישט. דאָס בענוצען זיך פון פעטלורעוויטש'ען באַלד מיט געוועהר איז אַ געוועהנליכער אויסדרוק פון כעס.

דאָס וואָרט בעקומט דער פּראָקוראָר מאַיאָר מאַרעש, וועלכער הויבט אָן: עס ווערט שוין באַלד 4 יאָהר, ווי 2 שוצ-לאָזע מענשען זענען אומגעקומען. דער דאָזיגער פּראָצעס איז ענטשטאַנען אַ דאַנק דעם, וואָס דער סערזשאַנט קרישמאַל, וועלכער איז דאַן געפאָהרען צו-זאַמען מיט פעטרולעוויטש'ען אויף איין וועגעלע, האָט אַ שמיץ-געטאָן מיט דער בייטש דעם יודישען פוהרמאַן, האָבענדיג אַ בעפעהל פון פעטלורעוויטש'ען צו שלאָגען יודען, וואו מען וועט זיי נאָר אָנטרעפען.

נאָכ'ן שלאָגען מיט דער בייטש טרעט שוין דאַן אויף פעטרולעוויטש זעלבסט מיט אַ ביקס.

זעהר גערעכט-זאָגט דער פּראָקוראָר-זענען די, וועלכע רופען אָן פעטרולעוויטש'ן „בלוטיגער קאַפּיטאַן", באַלד נאָכ'ן אויסשיסען צום אָמניבוס האָט פעטרולעוויטש דאָמאָלס טריאומפירענדיג ערקלערט, אַז ווי באַלד ער שיסט, מוז שוין זיין אַ מת און דער עפּילאָג פון זיין שיסען איז געווען אַזעלכער, דאָס ער האָט 2 לעבענס צוגענומען.

פעטרולעוויטש שטעלט זיך די גאַנצע צייט פאַר פאַר אַ העלד. ווען אָבער ער האָט דערפיהלט, אַז ער וועט מוזען טראָגען די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר זיין טהאָט, הויבט ער זיך אָן צו שרעקען און בעמיהט זיך צו שאַפען אַ ווער-סיע, אַז ער האָט געוואָלט נאָך דעם פאָרפאַל בעגעהן זעלבסטמאָרד, וואָס עס האָט זיך נישט אָנגעהויבען.

דער פּראָקוראָר קומט צום אויספיהר, אַז פעטרולעוויטש איז אַן אומענש, האָט נישט דאָס מינדעסטע געפיהל פון רחמנות און אויך פון חרטה אויף זיינע מעשים און ער פאָדערט פאַר איהם אַ שווערע שטראָף.

נאָך דער רעדע פון פּראָקוראָר האָט גערעדט פעטרולעוויטש'עס פערטיידיגער דער ענדעקישער אַדוואָקאַט ניעדזיעלסקי וועלכער האָט געהאַלטען אַן אַנטיסעמי-טישע רעדע.

אַדוו. ניעדזיעלסקי האָט אָנגעהויבען: דאָס איינציגע אומגליק פון פעטרולע-וויטש'ען בעשטעהט דערין, וואָס די 2 אומגעקומענע זענען געווען יודען און צוליב דעם האָט זיך געשאַפען דער גאַנצער טאַראַראַם. באַלד נאָך דער קאַ-טאַסטראָפע האָבען זיך מיט דעם פּראָ-צעס פערנומען 2 מאַכטע: די רעכטלי-כע מאַכט פון דער פּוילישער רעפּובליק און די 2-טע מאַכט פון מענדעל האָלאַנד, וועלכער איז דער פערטרויאונגס-מאַן פון די יודישע דעפּוטאַטען, און ווען מען וואָלט נישט צוגעגעבען דעם פּראָצעס דעם כאַראַקטער פון ראַסען-האַס, וואָלט איינגאַנצען קיין פּראָצעס גאָר גישט גע-ווען. אין דער זעלבער ריכטונג איז ווייטער געגאַנגען די גאַנצע פערטיידיגונגס-רעדע.

בעת דער רעדע פון פערטיידיגער האָט פעטרולעוויטש געוויינט. דערנאָך האָט פעטרולעוויטש זיך אָבגעזאָגט פון זיין לעצטען וואָרט.

קאַפּיטאַן פעטרולעוויטש איז דורכ'ן געריכט פערמשפט געוואָרען אויף 8 חדשים טורמע, פאַר מאָרד צוליב אונ-פּאַרזיכטינקייט.

יודישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע אַנפראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

בעים דערלאַנגען אַן אַנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן פון דער לעצטע פון טאָג, וועלכען די אַנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אַנפראַגען אָהן קופּאָן וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 2. פעברואַר 1927.

3005. אַ לעזער פון גרינעם מאַרק.

איהר דאַרפט אומבעדינגט ביז צום פּראָצעס זיך בעמיהען צו שטילען די פּרעטענציע פון גליטעניצם. אויב האָט איהר נישט די אָנפּסוּעליטע סחורה שיקט איהם צו דורך אַ רעיענט אַן ענטשפּרעכענדע סומע געלד. אויב איהר וועט אַזוי האַנדלען וועט די שטראָף נישט זיין קיין הארבע. וועגען געוועליך בעפרייט ווערען קאָן קיין רייד נישט זיין.

3006. אַ פאַבריקאַנט פון פּיעטערק. נאָס אַ קאַרטע רעגיסטראַצינע קאָן מען אויס ויפע נישט בלויז ווען דער הויפּט-פּערקויף געפינט זיך אין דער זעלבער שטאָט, נאָר אַפילו אויך אין אַן אַנדערע שטאָט, וואו די אינדוסטריעלע אונטער-נעהמונג געפינט זיך.

3007. אַ לעזער פון סטאַראָוויטש.

קיין בעטען און בעטגעוואַנט קאָן מען נישט ליציטירען. וואָס שייך די מאַשין און אַנדערע נויטיגע צו אייער אַרבייט אינסטרומענטען קאָן דער קאָמאָרניק יאָ ליגען אויף זיי אַן אַרעסט, קום איז אין רשות פון בעל-חוב נישט פאַראַן קיין אַנדערע זאַכען.

3008. לייב פרידע

איהר קאָנט זיך פערופען אויף אַ פער-זאָן, וועלכער איז גרייט צו גאַראַנטירען טיילווייז אָדער אין גאַנצען פאַר דעם געפאָדערטען חוב. אין אַזאַ פאַל קאָן מען אויף אייערע זאַכען קיין זאַבעזפּיע-טשעניע נישט מאַכען. דער זעלבער פערזאָן טאָר אָבער נאָך נישט אַלט זיין 70 יאָהר, ווייל אויף אַזאַ פערזאָן קאָן מען גישט אָנווענדען קיין פּרזשימוס.

3009. באַראַכאָוויטש.

עס איז אַ פראַגע, צו איהר האָט דע-מאָלס געהאַט וואָרטע אָדער נישט. אויב יאָ טראַקטירט מען אייך פונקט אַזוי ווי דאָס פערברעכען וואָלט אויסגעפיהרט דער בעאַמטער אונטער וועמענס דינסט דיספּאָזיציע איהר האָט זיך געפונען אין קרימישען מאָמענט.

3010. אַ גרופּע לאַקאַטאָרען פון ן. 16.

3011. א. וו-ן פון אַלעקסאַנדריסקאַ 28.

3012. פּיסטערמאַן ציגעל 50.

3013. ש. באַרנשטיין.

3014. הערץ.

3015. אַ שט. לעזער פון מלינאַרסקאַ.

3016. R. R. פון זשעלאַנאַ 13.

3017. אַבאָנאַמענט ש.

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג אין רעדאַקציע.

3018. לעזער 79.

איהר מוזט אומבעדינגט אויסקויפען אַ פּאַטענט.

געברענגט גרוס פאַר די כלות

און אַבגענאַרט ס'גאַנצע שטעטעל.

אין אַ ווינטערדיגען פראָסטיגען פאַר טאָג, ווען דאָס גאַנצע שטעטעל טראַש-קין (ליטע) מיט איהרע צוגעמאַכטע לאַדענס האָט נאָך געשמאַק געשלאָפען אונ-טער די וואַרימע קאָלדרעס, האָט זיך בעוויזען אַ יודישער יונגערמאַן אין סאָל דאַטסקע קליידער מיט אַ קליינעם זעקעל אויף די פּלייצעס. ער האָט געשפּרייזט ביז די קניה אין די גרויסע שנעע בערג וואָס די נאַכט האָט דאָ אָנגעשאָטען, און מיט די אויגען האָט ער דורכגע-קוקט דעם הויכען שפּיץ פון דער היל-צערנער אַלטער שוהל, וועלכע האָט זיך שוין אַרויסגעזעהן דורך די פערגליווער טע גראָהקייט פון דעם טונקעלען פריה מאָרגען.

ווען ער איז געקומען אין שוהל-גע-סעל, האָט ער בעמערקט פון דער ווייטענס, אַז די טיהר איז שוין דאָרטען אָפען. דער אַלטער שמש, פערוויקעלט אין זיין שטעפּענעם פּעלצעל, איז גע-שטאַנען מיט אַ האַק און געהאַקט האָלץ דערזעהענדיג דעם אונבעקאַנטען אורח, האָט דער שמש איהם אַריינגערוקט אַ „שלום עליכם" און געפרעגט ווער און פון וואַנען איז אַ יוד?

– אַ סאָלדאַט, אַ שאָפער, פון קאָוונע – האָט דער אונבעקאַנטער איהם גע-ענטפערט. – די נאַכט אָנגעקומען מיט אַ מיליטערישען אויטאָמאָביל אין דעם פּריצישען הויף באַנדאַליס, פינף ווערסט פון דאַנען. געבראַכט אַהין אונזער גע-נעראַל, וועלכער איז דער פּריץ'ס אַ ברודער. מיר וועלען דאָ בלייבען מסתמא אַ גאַנצע וואָך... דער גענעראַל „דריכ-נעט" גאָך אין די פעדערען, בין איך דערווייל אַוועק אויפזוכען דאָס שטע-טעל, כאַפּען אַ דאַווענען צווישען יודען. וואָס וועל איך דאָרטען טאָן אַ גאַנצען טאָג ביי די ערלים אין פּריצישען הויף?

האָט דער אַלטער שמש אַריינגעבע-טען דעם יונגען מענשען אינווייניג אין שוהל, געהייסען זיך צוזעצען צום אוי-ווען, וועלכער האָט זיך שוין צוהייצט, און זיך דערוואַרעמען.

איהר זעהט דאָך – אויס פערפרוירען!

– אַזוי, הייסט עס, קומט איהר טאַקע איצט פון די קאָוונער קאַזאַרמעס? קענט א'הר דאָרטען אונזערע יונגלעך?...

משה טאָקאַרסקי, שלמה שעפּס, בערקע ווינדעלאָוויטש... אַלץ יונגאַטשעס! זיי זענען אויך איצט סאָלדאַטען אין קאָוונע!

אַ שאלה צי ער קען זיי! ער האָט לעבעדיגע, אַפּעלדיגע גרוסען פון זייי עלטערן. אָט וועלען זיך דאָס דערזעהן די אייגענע, די מאַמאָס, די טאַטעס, די ברידער און שוועסטער...

דער אַלטער שמש, אַ יוד מיט רויטע אָבער שלעפּישע אויגען, מיט אַ אויסגע-קראָכענעם ציגענעם בערדעל, רוקט מיט דער קאָטשערע אין אויווען, שאַרט די ברענענדיגע קוילען און האַלאַוועשקעס און זאָגט אונטער'ן נאָז:

– די אייגענע ווי די אייגענע: דער עיקר אָבער די כלות. יעדערער האָט דאָך דאָ געלאָזען אַ כלה, וואָס קוקט אויס די אויגען!..

זאָגט דער יונגערמאַן, אַז פאַר די כלות האָט ער נאָך גאָר בעזונדערע גרוּ-סען; ער ווייסט אָבער נישט, ווי מען געהט צו זיי. למשל, אָט דעם'ס... ווי הייסט ער, מיט'ן לאַנגען נאָז?

– משה טאָקאַרסקי'ס, מיינט איהר?

– כאַפּט אונטער דער שמש – לאה'קע לייבע שרה'ס? זי וואוינט אויפ'ן מאַרק. זיי האָבען אַ שניט-בוגד... אַ קראָם פון טוך... נישט קיין גרויסע אב ונים... אַי, וואָרט זי שוין, נעבעך, אַז ער זאָל שוין קומען פון דער קאַזאַרמע צוריק. איהר אוצר, און מען זאָל שוין קענען געהן אונטער די „פיר שטעגלעך"...

און בערקע זווינדעלאָוויטש'עס כלה, זלאַטקע, וועט איהר געפינען אין דער בעקעריי. וואָס איז אין דעם געסעל פון טאָטשע... אַנטקעגען ברונען... און שלמה'קע שעפּס פלעגט זיך אַרומשלע-פען מיט טויבקע לייזער דעם בעקער'ס. אויב דערפון וועט נאָך וואָס אַרויסקו-מען, ווייס מען נישט... וועמען איהר וועט פרעגען, וועט אייך יעדער ווייזען, ווי צו געהן צו זייער בעקעריי, דאָס איז נישט ווייט פון קלויסטער...

דער יונגערמאַן האָט פערשריבען אַלע אַדרעסען וואָס דער שמש האָט איהם אָנגעגעבען, און פלומרשט אָנמעס-טענדיג די תפילין אויפ'ן קאָפּ און אָפּ-דאַווענדיג אויף גיך, איז ער אַוועק איבער'ן שטעטעל פונאַנדערטיילען די גרוסען... ביי די טאַטעס און מאַמעס האָט מען איהם גענך וואַרעם אָפּגע-דאַנקט און געבעטען קומען נאָך אַמאָל, אויב ער וועט האָבען צייט. אָבער ביי די כלות האָט מען גאָר נישט געוואוּסט, וואָס צו טון מיט אַזאַ ליבען גאַסט וועלכער קומט גלייך פון די קאָוונער קאַזאַרמעס און קאָן די חתנים פון יעדען מיידעל בעזונדער... מען האָט זיך איבער איהם געריסען... יעדע כלה האָט געוואָלט איהם האָבען אויף אַ מיטאָג אָדער אויף אַ וועטשערע, כדי מען זאָל זיך קענען מעהר און גרינגד-ליכער אויסרעדען, אויספרעגען אויג אויף אויג, אויסגיסען דאָס האַרץ... מען פלעגט מיט איהם זיך אַרומפיהרען שפּאַצירען, שענקען פּאַפּיראָסען, זיך קוים איינבעטען, ער זאָל בלייבען נעכ-טיגען, וואָרים ער פלעגט אַלץ זאָגען, אַז ער איילט זיך צו זיין ביים גענעראַל אין דעם פּריצישען הויף!..

אין אַ שעהנעם אָוועגד האָבען אַלע טראַשקינער כלה'ס, וואָס זייערע חתנים דינען אין קאָוונע און וואָס דער סאָל-

דאָט האָט פאַר זיי געבראַכט גרויסן, זיך פערקליבען ביי אַ חבר'טע, און מען האָט לכבוד איהם געמאַכט קאַרטאָפעל-לאַטקעס אויף גענזען-שמאַלץ און טצה; מען האָט געטרונקען שנאַפּס און מען האָט געטאַנצט. אוּף דעם צווייטען טאָג נאָך דעם טעה-אָווענד, האָט ער גע-זאָלט אָפּפאָהרען מיט'ן גענעראַל צוריק קיין קאָוונע אין דער קאַזאַרמע. אַלע טאַטעס און מאַמעס האָבען איהם מיט-געגעבען צו ביסלעך געלד און גוטע זאַכען פאַר זייערע זיהן, זייערע חברים, וואָס דינען דאָרטען מיט איהם צוזאַמען.

אויף מאָרגען קומט ער פון פּריצי-שען הויף זיך געזעגנען אין שטעדטעל און דערצעהלט דערביי, אַז זיין גענע-ראַל איז געוואָרען עפּעס נישט געזונד און בלייבט דערווייל אין הויף ביים ברודער. ער, דער יודישער סאָלדאַ-טשיק, דער שאָפער, פאָהרט דעריבער אַליין אין דעם מיליטערישען אויטאָמאָ-ביל אין דער שליחות פון זיין „נאַטשאַל-ניק" און וואָס זיך מוזען צו איהם צו-ריקקעהרען אין עטליכע טעג אַרום... אויף אַזאַ אויפן, אויב עס וויל ווער פון די כלות מיט איהם מיטפאָהרען אומזיסט אויף זיין „מאַשין" – איז ביטע זעהר! זעקס גוטע פלעצער... אויף ווייכע לעדערנע קישעלעך, אַז ס'איז אַ מחיה!..

פערשטעהט זיך, אַז אַלע מיידלעך האָבען זיך אָנגעכאַפּט. פאָהרען אין אַ אויטאָ אַזאַ שטיק וועג און אָהן געלד, און קענען זיך זעהן מיט זייערע חתנים! דאָס איז דאָך עפּעס אַ אונגעוואַרטעטע-פערגעניגען... אָבער נישט אַלע האָבען געקענט. אַנדערע האָבען די עלטערן נישט געוואָלט אָפּלאָזען; אַנדערע זע-נען געווען דעמאָלט גראָד פערנומען אין דער היים. פונדעסטוועגען, פינף כלה-מיידלעך האָבען בעשלאָסען מיט איהם צו פאָהרען...

אַזוי ווי דער וועג איז נישט נעלעגען דורך דעם שטעדטעל, האָט דער „סאָל-דאַט" אָהער נישט געוואָלט פערפאָהרען מיט'ן אויטאָמאָביל, ווייל עס וואָלט אפשר דערנאָך ווער ס'איז געקענט דער-צעהלען דעם גענעראַל, אַז ער האָט פערקירעוועט די מאַשין נישט אַהין ווי מען דאַרף... האָט ער מיט זיינע שעהנע „פּאַסאַזשירקעס" אָבגערעדט, אַז זיי זאָ-לען מאָרגען צו פוס אַרויסגעהן פון שטעדטעל ביז אַ היבש שטיקעל איבער דעם פּריצישען הויף, און דאָרטען וועט ער שוין אויף זיי וואַרטען... נאַטירליך, פאָהרענדיג אין אַזאַ „גרויסען מקום", ווי קאָוונע, און אויף עטליכע טעג, האָבען זיי מיט זיך געדאַרפט מיטנעהמען קערבעלעך מיט זאַכען, מיט קליידער, מיט ציהרונג, אויך וואַרימע קאָלדרעס איינצודעקען די פיס... מען פאָהרט דאָך צוועלף שעה אין אַ פראָסט. איז דער סאָלדאַט געווען אַזוי פריינדליך, אַז ער האָט די אַלע היבשע פעקלעך מיטגע-נומען מיט זיך און אָוועקגעבראַכט ביי-צייטענס אויף זיינע געזונדטע פּלייצעס אַריינצולעגען אין זיין אויטאָמאָביל...

האָבען אַלע פינף כלה-מיידלעך די פּאַסאַזשירקעס זיך צוזאַמענגענומען און אַוועק, פרעהליך און לוסטיג, מיט'ן וועג צו דעם אָרט וואו דער יודישער סאָל-דאַט מיט'ן אויטאָמאָביל האָט אויף זיי געדאַרפט וואַרטען איז אָבער דאָרטען נישטאָ אַפילו קיין סימן פון איהם!... האָבען זיי לאַנג, לאַנג געוואַרט, ביז דער אָווענד איז געקומען, אַ קאַלטער, אַ ווינטערדיגער אָווענד. האָבען זיך צע-דליך מישב געווען די פערוואונדעטע פּאַסאַזשירקעס און זיך אומגעקעהרט אין פּריצישען הויף פרעגען, אויב דער סאָל-דאַטישער שאָפער מיט'ן אויטאָמאָביל איז נאָך דאָרטען דאָ, ווייסט מען נישט דאָר-טען אין הויף פון קיין פּותר-חלום.

– וואָס פאַר אַ סאָלדאַט? וואָס פאַר אַן'אויטאָמאָביל?!... און דער גענעראַל?– אויך קיין גענעראַל איז דאָ קיין מאָל נישט געווען! דער פּריץ באַנדאַליס האָט קיין מאָל אַזאַ ברודער נישט גע-האָט!...

זענען זיי מיט האַרצוועהטאָג געקו-מען אַהיים, די פינף מיידלעך – פער-מאַטערטע, פערפרוירענע, פערוויינטע! נאָר זייערע זאַכען זענען געבליבען ביי דעם שווינדלער!...

קינדער פון אימיגראנטען ביז 21 יאהר
וועלען אריינגעלאזט ווערען קיין אמעריקא אויסער דער קוואטא

וואַשינגטאָן, (י.ט.א.) גאַנץ אומגעריכט האָט די אימיגראַציע-קאָמיסיע פון קאָנגרעס אָננענומען אַ פאָרשלאַג פון קאָנגרעסמאַן דיקשטיין, אַז קינדער פון אַמעריקאַנער בירגער אין עלטער ביז 21 יאָהר קאָנען אַריינקומען קיין אַמע-ריקאַ אויסער דער קוואָטע. ביז איצט האָבען געמעגט אַריינקומען אויסער דער קוואָטע בלויז קינדער פון בירגער אין עלטער ביז 18 יאָהר.

די אימיגראַציע-קאָמיסיע האָט אויך אָנגענומען דעם ביל פון סענאַטאָר קאָופּלאַנד, וואָס איז שוין דורכגעגאַנגען אין סענאַט, צו בעפרייען פון דער קוואָטע מענער, וועמענס פרויען עס זענען אַמעריקאַנער בירגערינס. ביז איצט האָבען נאָר פרויען, וועמענס מענער עס זענען אַמעריקאַנער בירגער געקענט אַריינקומען אויסער דער קוואָטע.

ווי אזוי דער דענישער קעניג פרידריך האט פער-היטעט פון א פאגראם אין רוסלאנד.

קאָפּענהאַגען, (יט"א) די דעני-שע צייטונג „אילוסטרערער טידענדע" ברענגט פאָלגענדע אינטערעסאַנטע גע-שיכטע: בערך מיט 50 יאָהר צוריק האָט דער קאָפּענהאַגער אויבער-ראַבינער זיך דערוואוסט פון אַ זיכערע קוועלע, אַז אין באַהענטסטען פּ״יטאָג איז צוגע-גרייט אַ גרויסער פּאָגראָם אין רוסלאַנד. דער אויבער-ראַבינער האָט זיך בעראַ-טען מיט דעם זעהר איינפלוסרייכען יודישען ביר מאָזעס מעלכער (איינס פון די גרעסטע דענישע עקספּאָרט-הייזער ביז'ן היינטיגען טאָג) און איהם בעוואויגען זיך צו מעלדען ביים דעני-שען קעניג פרידריך אויף אַ פּריוואַט אוידיענץ און אויס'פועל'ן, אַז דער קע-ניג זאָל פּערזענליך אינטערווענירען ביי זיין קרוב, דעם רוסישען צאַר צו פּער-היטען פונ'ם צוגעגרייטען פּאָגראָם.

קעניג פרידריך פון דענעמאַרק האָט זיך ענטשולדיגט, אַז קען זיך נישט אַריינמישען אין די אינערליכע ענינים פון זיין פעטערס מלוכה אין רוסלאַנד. דערויף איז דער אַלטער מעלכיאָר אויפ-געשטאַנען ענטוישט און ציטערנדיג גע-זעגענט זיך מיט'ן קעניג האָט מעלכיאָר געזאָגט: „ווען אייער מאַיעסטעט וועט לייענען קומענדיגע וואָך אין די צײ-טונגען דעם בעריכט איבערן בלוט-באָד אין רוסלאַנד, וועט אייער געוויסען האָ-פּענטליך זיין רוהיג".

די דאָזיגע מוטיגע ווערטער האָבען דעם קעניג אַזוי געריהרט, דאָס ער האָט אויסגערופען צו מעלכיאָר'ן, וועלכער איז שוין געווען בײ'ם אויסגאַנג פון אוידיענץ-זאַל: „בערוהיגט אייך, איך וועל שרייבען און טון, וואָס איך קאָן".

דער אַלטער מעלכיאָר האָט זיך אום געקעהרט פון דער טיהר און פערגע-סענדיג די הויף-עטיקעטע האָט ער אויפגעהויבען די הענד און אָנגעהויבען בענטשען דעם קעניג: מאַיעסטעט, דער דאַנק פון אַנ'אַלטען מאַן קען נישט האָבען פאַר אייך אַ בעדייטונג, אָבער גאָטס ברכה זאָל אייך פערגעלטען איי-ערערע מעשים טובים".

דער פּאָגראָם איז פּאַקטיש דעמאָלס פערהיטען-געוואָרען. דער אַלטער מעל-כיאָר איז געשטאָרבען אין קאָפּענהאַגען אין יאָהר 1912, אַ זקן פון 88 יאָהר.

דער נישט געלונגענער קאסטיום צום מאסקען-באל.

א יודיש מיידעל, וואס האט געטראגען א מאסקע מיט א צלם.

וואַרשאַ, 1 (טעלעפּאָניש) דעם 28. פעברואַר פ. י. איז אין משענסטאָכאָוו, אין זאַל פון פייערלעשער פאַרגעקומען אַ מאַסקען-באַל פון „צעירי ציון". אויף דער גאַלעריע האָבען זיך געפינען די פאַמיליעס פון די פייערלעשער, וועל-כע האָבען זיך צוגעקוקט, ווי דער עולם ווײלט זיך.

פּלוצלונג האָט אַ פרוי פון אַ פייער-לעשער בעמערקט, ווי אַ מיידעל מיט אַ מאַסקע, אָנגעטון אין קליידער פון אַ „מאָנאַשקע". טראָגט אַ צלם מיט אַ קייט אויף דעם קלייד. דאָס זעלבע האָט בעמערקט אַ צווייטע פרוי נאָוואָקאָוו-סקא, וועלכע האָט דאָס אויך פערקוקט געמאַכט דעם פייערלעשער ווין. דער לעצטער איז גלייך אַראָפּ אין זאַל און געפאָדערט פון דער „מאַסקע", זי זאָל אַראָפּנעהמען דעם צלם. די „מאַסקע" האָט די פאָדערונג נישט געוואָלט ער-פילען. אין זעלבען מאָמענט איז צו דער „מאַסקע" צוגעקומען אַ צווייטע „מאַסקע", כאַראַקטעריזירט אַלס „טײ-וועל", און אָנגעהויבען צו שאָקלען מיט'ן צלם. דאָס האָט שטאַרק אויסגע-רעגט נאָוואָקאָווסקא'ן. זי איז אַראָפּ אין זאַל, אַראָפּגעריסען דעם צלם און גערופען וועגען דעם דער פּאָליציי.

ביים צווישטעלען אַ פּראָטאָקאָל האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די „מאַסקע" מיט'ן צלם איז די 19-יעהריגע איטאַ ווײנטרויב.

אין פּיעטריקאָווער קרייז-געריכט איז זי פערמשפּט געוואָרען צו 1 יאָהר פעסטונג.

געגען דעם אורטייל האָט די פער-משפּט'ע אַפּעלירט און נעכטען האָט דער פּראָצעס געזאָלט בעטראַכט ווערען דורכ'ן היגען אַפּעלאַציע געריכט.

דער פערטיידיגער, אַדוו. שומאַנסקי, פאָדערט, מען זאָל צום פּראָצעס ביילע-גען, אַלס זאַכליכע בעווייזען, דעם צלם און דעם קאָסטיום.

אַזוי ווי דער פּראָקוראָר האָט נישט אָפּאָנירט, איז בעשלאָסען געוואָרען, דעם פּראָצעס אָבצולעגען און די דערמאָנטע זאַכליכע בעווייזען אַרויסצופאָדערן קיין וואַרשאַ.

די פערמשפּט'ע ווײנטרויב געפינט זיך אויף דער פריי געגען קויציע פון 200 זל.

גרויסער פאליטישער פראצעס אין לאמזשע.

לאָמזשאַ, 1 (טעלעפּאָניש). 11 אַ זייגער פריה האָט זיך אין היגען קרייז-געריכט אָנגעהויבען דער גרויסער פּאָ-ליטישער פּראָצעס. פון דער אַלגעמיי-נער צאָהל 52 אָנגעקלאָגטע זיצען אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק 47 פּערזאָן. דערונטער זענען 20 געבראַכט-געוואָרען פון תפיסה. די איבריגע זענען ביז'ן פּראָצעס געווען אויף דער פריי. די 5 אָנגעקלאָגטע האָבען זיך צום פּראָצעס נישט געשטעלט און זייער קויציע איז דעריבער געוואָרען קאָנפיסקירט.

עדות זענען צום פּראָצעס אַרויסגע-רופען-געוואָרען אין אַ צאָהל פון 260 פּערזאָן.

דער פּראָקוראָר קושיוויעץ האָט גע-פאָדערט, אַז דאָס געריכט זאָל פאָרליי-ענען די ערקלערונגען פון די נישט אַנוועזענדע אָנגעקלאָגטע.

געגען דעם האָט זיך געגענגעשטעלט די פערטיידיגונג. דאָס געריכט האָט בע-שלאָסען די ערקלערונגען פון די אָנגע-קלאָגטע, וואָס האָבען זיך נישט צוגע-שטעלט, נישט צו לייענען.

דער גאַנצער נעכטיגער טאָג איז גע-ווען געווידמעט צו לייענען דעם בע-שולדיגונגס אַקט.

געשטארבען אנ'אנגעזע-הענער האנדווערקער-טוער.

דער פערשטאָרבענער האָט געוואָלט קומען אויף די האַנדווערקער-פאַרזאַמלונג קיין לאָדז.

וואַרשאַ, 1 (טעלעפּאָניש) נעכטען איז פּלוצלונג געשטאָרבען דער פּאָרזי-צענדער פונ'ם ראָט פון דער יודישער האַנדווערקער-באַנק און וויצע-פּאָרזי-צענדער פון צענטראַל-ראָט פון האַנד-ווערקער-פערבאַנד אין פּוילען, ה' אברהם צווייפוס. זיין פּלוצלונגער טויט האָט אַרויסגערופען אַנ'אויפריכטיגען טרויער אין אַלע קרייזען פון די יודישע האַנד-ווערקער אין וואַרשאַ, וואו דער פער-שטאָרבענער איז געווען זעהר פּאָפּולער און בעליבט.

געשטארבען ארציבישאף מאטושעוויטש.

קאָוונאַ, 1 (י. ט. א. טעלעגראַפיש) דאָ איז געשטאָרבען דער אַרציבישאָף מאַטושעוויטש, וועמעס מוטער עס איז געווען אַ יודישע טאָכטער.

רעדאַקציאָנס-קאָלעגיום:
מ. בראַדרואַהן, ל. בראַנט, ח. י. ברוסטאַווסקי, ב. זינגער
פעראַנטוואָרטל. רעד.: ח. קויפמאַן.
אַרויסגעבער: פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט", פּראָדוצירי-קאָאָפּעראַטיווע מיט פאַי-האַפטונג.

„די שווארצע כריזאנטעמע".

עקזאָטישער ראָמאַן.

(11

דער דאָקטאָר האָט צוגעצויגען כריזאַנטעמאַ'ן צו זיך, און זיי האָבען זיך פאַראייניגט אין אַ פלאַמיגען ליידענשאַפטליכען קוש...

דער שטורעם איז איינגעשטילט געוואָרען, און די זון האָט ווידער גע'טובלט אין איהר ליכט די פריהלינגס-נאַטור.

עס איז שוין געווען זעקס אַ זייגער אין אָוונד, ווען אויפ'ן „אַווענו-דע לאַ-בולאָן" האָט זיך בעוויזען דעם דאָקטאָר'ס עקיפּאַזש וועלכער איז איליג געפאָהרען צום צענטער פון פּאַריז.

דער דאָקטאָר און כריזאַנטעמאַ האָבען אונאויפהערליך גערעדט זיי האָבען זיך דאָך געהאַט אַזוי פיל איינער דעם אַנדערען צו דערצעהלען — זיי, די נישט-לאַנג-צוריק אינגאַנצען פרעמדע, און איצט — אַזוי נאָהענטע מענשען!

און דעם טאָג האָבען זיך כריזאַנטעמאַ מיט'ן דאָקטאָר נישט געשיידט.

זיי האָבען ביינאַנד געגעסען מיטאָג, און ווידער געפאָהרען שפּאַצירען. זיי האָט גערופען צו זיך און גערייצט דער וואונדער-באַרער פריהליג, וועלכען זיי האָבען איצט אַדורכגעמאַכט צוזאַ-מען מיט דער נאַטור.

.5

אנ'אומגעריכטע בעקאנטשאפט.

שפּעט אין אָוועגד, ווען אַ סך קאַפּע'ען האָבען זיך שוין צוגעמאַכט, איז סיי אויף די בולוואַרען סיי אויף די גאַסען פון פּאַריז געוואָרען שטיל.

פון צייט צו צייט נאָר האָבען זיך אָנגעטראָפען פערליבטע פּאָרלעך — פערשפּעטיגטע האַנדעלס אָנגעשטעלטע און מאַגאַזין-מיידלעך.

פאָרלעכווייז האָבען אַרומגעשפּאַצירט די נאַכט-פרויען און מיט וואונק און וואָרט גערופען צו זיך פערשפּעטיגטע דורכגע-העַר; ביי די וועגד האָבען זיך געפּאָרעט פערשלאָפענע אָרימעלייט.

אויף אייניגע בולוואַרען-ווינקלען זענען געשטאַנען מענשען-

לכך האָט זיך אָפּט געהערט געלעכטער, אויסרופען און געשרייען. פאַר דער פּרינצעסין זענען די אַלע בילדער פון פּאַריזער נאַכט-לעבען געווען ניי און אָריגינעל. זי האָט מיט גרויס נייגע-ריגקייט [illegible]געפרעגט דעם דאָקטאָר וועגן איטליענער קליי-ניגקייט.

יענער ווידער האָט פון זיין זייט נישט געזשאַלעוועט צו שילדערן פאַר כריזאַנטאַ'ן די אַלע פּרטים פון דעם מאָדערנעם בבל...

— אָבער ס'איז שוין צייט מיר זאָלען זיך שיידען! ווי שפּעט איז איצט? — האָט די פּרינצעסין אַ פרעג געטון.

דער דאָקטאָר האָט זיינע אייגענע אויגען נישט געגלויבט: עס איז שוין געווען האַלב צוועלף ביינאַכט.

מיט איהר שירעם'ל האָט זי אָנגעקלאַפּט אין פענסטערל צו'ם קוטשער.

— גייט אַרוגטער! מיט אייך צוזאַמען וויל איך נישט צו-פאָהרען צום „גראַנד האָטעל"!

דער עקיפּאַזש האָט זיך אָפּגעשטעלט.

אַלזאָ, מאָרגען צוועלף ביי טאָג אין סאַלאָן פון האָטעל?! — האָט דער דאָקטאָר לעווי געזאָגט.

כריזאַנטעמאַ האָט לייכט אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ.

— „גראַנד-האָטעל", און דערנאָך צוריק אַהער. איך וועל דאָ אויף אייך וואַרטען! — האָט דער דאָקטאָר בעפוילען זיין קוטשער.

— כ'קום באַלד! — האָט יענער געענטפערט אַ שמיץ טוענ-דיג די פערד.

דער פערשלאָפענער שווייצאַר האָט מאַשינאַל אויפגעעפענט פאַר דער פּרינצעסין די טיר, און שווינדענדיג אָנגעצונדען דעם עלעקטרישען זשיראַנדאָל אויף די טרעפּען.

די פּרינצעסין איז מיט גיכע טריט אַוועק און איהר נומער.

דער דאָקטאָר האָט זיך, אויף דער גאַס שטייענדיג, דער-וואַרט אויפ'ן עקיפּאַזש, און זיך שווייגענדיג אין איהר אַריינ-געזעצט.

פיהרט מיך צוריק, איך וויל נאָך כאַפּען אַ ביסעל פרישע לופט! — האָט ער געזאָגט צום קוטשער.

— איך קאָן נישט, מעטיע, די פערד זענען שטאַרק אויס-געמאַטערט! — האָט דער קוטשער געענטפערט.

ערשט דאַן האָט זיך דער דאָקטאָר געכאַפּט, אַז זיין שפּאַ-ציר מיט דער פּרינצעסין האָט געדויערט מעהר ווי פינף שעה

— קומט מאָרגען אייגס, און איצט פיהרט מיך צו צו דעם קאַפּוצינען-בולוואַר

דער עקיפּאַזש האָט זיך אָפּגעשטעלט לע'ם דעם „קאַפע דע לאַ פּעי".

אין דרויסען זענען איצט אַלע טישלעך געווען פוסט.

דער דאָקטאָר האָט זיך אַוועקגעזעצט ביי איינעם פון זיי.

נישט ווייט פון איהם איז אויך ביי אַ טיש, צו איהם מיט דער פּלייצע געזעסען אַ נידעריג-וואוקסיגער הער.

— דערלאַנגט מיר נאָך איין גראָג! — האָט זיך אָפּגערופען דער אומבעקאַנטער מיט אַ מאָדנעם פרעמדען אַקצענט.

נישט-ווילענדיג האָט זיך דער דאָקטאָר אומגעקעהרט צו איהם.

דער אַקצענט דעם פרעמדענס האָט איהם דערמאָהנט אָן כריזאַנטעמאַ'ן.

וואָס מעהר דער דאָקטאָר האָט זיך אין איהם איינגעקוקט, אַלץ מעהר קלאָהר איז פאַר איהם געוואָרען, אַז ער זיצט לע'ם דער פּרינצעסינס ברודער.

ער האָט איהם נאָך פריהער, פאַרבייגעהענדיג בעמערקט אין דעם שווייצאַר-צימער, און איצט האָט ער איהם דערקענט, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס דער בולוואַר איז געווען שוואַך בעלויכטען.

ביי דעם דאָקטאָר האָט אַ בליץ געטון אַ געדאַנק: „ווי בע-קאָנט מען זיך, אַ שטייגער, מיט'ן פּרינץ?"

בינו לבינו האָט דער פּרינץ, דערפיהלענדיג, אַז עמיצער זיצט הינטער איהם אומגעזעצט זיך מיט'ן פּנים צום דאָקטאָר.

דער ערנסטער, קנאַפּ פריינדליכער אָנבליק פון דעם יאַפּאַ-נישען פּרינץ האָט וועניג מוט צוגעגעבען דעם דאָקטאָר לעווי, נאָר וואָס לענגער ער איז געזעסען נישט דעצידירט, אַלץ מעהר האָט איהם געלאָקט דער געדאַנק צו אויסניצען דעם זעלטענעם פאַל.

— האָט רחמנות, שענקט'ס עפּיס אַנ'אָרימען פאָטער פון אַ גאַנצער משפּחה! — איז צו דעם פּרינץ צוגעשטאַנען אַ פער-בייגעהענדער אָרימאַן אין צעפליקטע מלבושים.

דער פּרינץ האָט גאָרנישט געענטפערט.

דער אָרימאַן האָט אָבער נישט אויפגעהערט צוצושטעהן.

— אַ שעהנער מענש זענט איהר! אַליין זשליאָקעט איהר גראָג, און אַנ'אָרימאַן מיט עפּיס אַרויסהעלפען, אויף דעם האָט איהר נישט קיין כוח! — האָט מיט חוצפה אויסגערופען דער בעטלער.

— טשעפּעט זיך אָפּ, און גייט אייך אייער וועג! — האָט

Kino „IMPERIAL"
זאַכאָדניאַ, רוג זאַוואַדזקאַ.

היינט גרויסע פּרעמיערע!
1000-שטימיגער הילפס-געשריי פון אַ פינסטערער נאַכט!

גרוואַלטיגע וואַרנונג פאַר אַלע מעדלעך, וועלכע פאַרלאָזן מיט אַ לייכטן האַרץ דאָס הויז פון עלטערן אין דער גר. ליבערס-פילם אַ פילם, וועלכען ס'מוז זעהען יעדעס מעדעל, יעדע פרוי, יעדער פאָטער און יעדע מוטער

דער קרייץ-וועג פון ווייסע שקלאַפינס

זיטען-דראַמע אין 10 גר. אַקטען, בעאַרבייט מיט דער אונטערשטיצונג פון „נאַציאָנאַל-קאָמיטעט צו בעקעמפען דעם האַנדעל מיט פרויען" ווי אויך דורך די גריכישע און טערקישע פּאָליציי.

אין די הויפט ראָלען: Mary Kid, Rudolf Klein-Rogge, Mia Pankau, Vera Engels, Erich Kaiser-Tietz, Charles Lincoln

היינט מיטוואָך, 1.30 נאַכמ. גרויסע קינדער-פאָרשטעלונג. אַנהויב פון די פאָרשטעלונגען: 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

TEATR-ŚWIETLNY „NOWOSCI"
Piotrkowska, róg Głównej

היינט גרויסע פּרעמיערע! פול מיט לעבען און הומאָר און שטאַרקער האַנדלונג. סענסאַציאָנעלע סאַלאָן דראַמע אין 10 אַקטען

„אינטאַנגאָ" פירשט

אין דער הויפט-ראָל — דער וועלט-בערימטער DEMEMCO GAMBINO | פאַרגרעסערטער אָרקעסטער אונטער דער ליייטונג פון בעקאַנטען דיריגענט ה' שימשעלעוויטש.

בעמערקונג: נישט קוקענדיג אויף די גרויסע קאָסטען פון אויסגאַבע דעם פילם און פון פאַרגרעסערטען אָרקעסטער — זענען די פרייזען נישט העכער: אויף'ן ערשטען סעאַנס זענען אַלע פּלעצער צו 50 גראָשען.

327

דייטש טעאַטער. דירעקציע: זעמאַך.

היינט, מיטוואָך, 3.30 אַ זייגער נאָכמ. ווערט געגעבען די אָפּערעטע אין 3 אַקטען
„דער שפרונג צו דער הייראַט"
1/ 8.1 אָוונט ווערט געגעבען צום לעצטען מאָל
„דאַליי"
מיט אַנטייל פון גאַנצען אַנסאַמבל.

קומט און איבערצייגט אייך!
נור אין דער
„Cafe de Paris" צוקערניע
5 זשעלאַזנאַ 5

בעקומט מען צו קאָנקורענץ-פרייזען געשמאַקע פריה-שטיקען און אָוונטברויטען (5 געננ) נור 1 זלאָטי
בעסטער טיי אַ גלאָז נור 15 גר. — אַ האַלב גלאָז שוואַרצע קאַפע 15 גר.
" קאַפע " 20 "
" קאַקאַאָ " 25 " — אַ גלאָז גוטע מילך 15 "

בעמערקונג: אַ ספּעציעל איינגעאָרדענטער זאַל צום שפּילען שאַך, דאַמקע, פוף און דאָמינאָ. 214
אַ שעה — 40 גראָשען.

בעקאַנטמאַכונג.

די פערוואַלטונג פון קאָאָפּעראַטיוו פון צייטונגס-פערקויפער מאַכט בעקאַנט, אַז זונטאָג, ד. 6 פעברואַר קומט פאָר אין לאָקאַל פון קאָאָפּעראַטיוו פּעטריק 65 צום צווייטען מאָל די

בעריכטס-פעראַזאַמלונג.

אין לויט'ן סטאַטוט וועט זי זיין גילטיג ביי יעדער צאָהל מיטגלידער. נאָר מיר בעטען זעהר די מיטגלידער וואָס זיי האָבען איינגעצאָהלט גאַנצע 7 זלאָטיס אַלע זאָלען קומען, צוליב אייער אייגענעם אינטערעס פּינקטליך 7 אָוונד.

בעמערקונג: די, וואָס האָבען נישט איינגעצאָהלט גאַנצע 7 זל., זאָלען נישט קומען, כדי נישט צו שטערען די פעראַזאַמלונג. מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און ערצטליך-רענטגענישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַמאַוואָסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	3-2 11-10 / $7^1/_2-6^1/_2$
ד"ר רוזשאַנער	הויט-און געשלעכטס-קר.	11-10 / 2-1
ד"ר גאָלדשטיין-פראַק	אויגען-קראַנקהייטען	8-7 2-1
ד"ר יוסטמאַן	נערווען-קראַנקהייטען	2-12
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	5-4 12-10
ד"ר פאַפיערני	פרויען-און געבורטס-הילף	6-5 $1-11^1/_2$
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען	2-1.ז 4-3
ד"ר ווינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	$7-5^1/_2$ 1-1[illegible]
ד"ר סטופּעל	רענטגען	12-10 6-4
א. גראָדזענטשיק	צאַהן-אַרצט	7-3
נ. ראָזעס	צאַהן-אַרצט	2-9

צאָהן-פּאָנדרהיילונג, בעלייכטונגען, קאַרצען, מאַסאַזשן, א או. וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

רענטגען-אינסטיטוט

הייל׳ונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, מיט בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע כעמישע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר מאַסאַזש. אָנזאָגונגען בעגען שוועלער (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאַכם.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

ווידוס אין ד ר שטאָט.

Dr. Z.
Rakowski
ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז, און לונגען-קראַנקהייטען.
קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9
טעלעפאָן 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3 נ. מ.

Dr. med.
W. Eychner
פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע
זיך איבערגעציגען אויף זגערזשער 1, טעל. 14-72.
נעמט אָן אין דער לעטשניצע פּעטריקאָווער 294 פון 12—2 פּוטאָג אין דער היים פון 8-6 אָוו.

— ד"ר —
י. העשפינקעל
Zawadzka 15,
telefon 11-87
— — ספּעציאַליסט פאַר — —
קינדער - קראַנקהייטען.
נעמט אָן אינדערהיים פון 8—10 פריה און פון 3—5 נאָכמיטאָג און אין לעטשניצע „פּאָמאָץ".

Dr. med.
L. Pikielny
ספּעציאַל-אַרצט. פאַר נירען, בלאָזען און האַרן - קראַנקהייטען
Nawrot 8,
telefon 19-90.
שטפּטאַנגס פון 4—7 אָוו. 541

Dr. med.
H. Lajchter
קאָנסטאַנטינער 9.
רוג זאַכאָדניע טעל. 49-66
צאַהן = כירורג
ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי: שטשענקעס, גומענס, דושאַנסלעס, צאָהן - פּיסטולעס א. ז. וו. נעמט אָן פון 1—3 און פון 7—9 אָוו. זונטאָג 10—12.

Dr. med.
STUPEL
Szkolna 12
ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע, רענטגענשטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעמט אָן פון 6—9 אין אָוונד, פרויען 12—3 ביז 3 נאָכם. 873

קוואַליפיצירטע
זשאַקאַרד-וועבער
קענען זיך מעלדען וואָלטשאַנסקאַ 27 ביי שטערן פון 10 ביז 2 מיטאָג.

„GRAFIKA"
ליטאָגראַפישע אנשטאַלט
לאָדז, פּעטריקאָווער 83, טעל. 21-29
נעמט אָן אַלער אַרט בעשטעלונגען אין פילפאַכיגע פאַרבען, ווי:

רעקלאַמען, פלאַקאַטען, מאַפּע, דיפּלאָמען, רעפּראָדוקציעס, אַקציעס, טשעקען,

שטעמפּעל אויף לאַגער: שטרימף- און וואָל-באַנדעראָלען, וויין-עטיקעטען, גאַרן-עטיקעטען א. ז. וו.

הערט-פּאַפּירען, אָבליגאַציעס, קופּאָנען, עטיקעטען, פּאַקונגען, און פערשידענע אויספירונגען פאַר האַנדעל און אינדוסטריע.

715

מעבעל

אין גרעסטען אויסוואַהל רעעל און ביליג מיט די בעסטע בעדינגונגען בעקומט מען נאָר ביי ה'
ווינטער, היליגסקי 41,
פראָנט - געשעפט
ט'קויפט אַלטע מעבעל און צאָהלט די העכסטע פרייזען.
459

Dr. ADAM
Grosglik
Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראַנקה. רענטגען און ליכט-הייל אינסט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונד.

Dr. med.
Braun
פּאַלודניאָוואַ 23
טעלעפאָן 40-26
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אָוונד

Dr. med. Ludwik
Rapeport
Pr. Narutowicza 25
(Dzielna) tel. 44-10.
ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן - קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אָוונד.

הייל פעדאַגאָגישע קורסען
פאַר שוואַכבעפעהיגטע און שווערערציהבאַרע קינדער.
שפּראַכשטערונגען (שטאַמלען, טויבשטומהייט)
Dr. med. A. Szmergeld
נערווען - אַרצט.
עלעקטריזאַציעס, ליכטהייל-אַפּאַראַטען.
CEGIELNIANA 6,
tel. 51-89
שפּטאַנגס פון 5 — 7 אָוונד.

Akuszerka
E. Sklarowa
האָט זיך איבערגעצויגען פון פּאָמאָרסקאַ 35 אויף
ויעלאָנאַ 47, וו. 18
געבורטס-הילף פריוואַט און פאַר מיטגלידער פון דער קראַנקען-קאַסע.
206

דאָנטיסט און צאַהנטעכניק
י. ביטענסקי
5 קאָנסטאַנטינער 5
נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונט.
פרייזען ביליגע! בעצאָהלט אויך אויף ראַטעס

Czopki Hemorojdalne Gąseckiego
(מיט'ן העכסטן) בעזייטיגען ווייטאָג, ברענונג, בייסענוש, פאַרקלענערן געשווירען.
עס פערקויפען די אַפּטייקען.
1468

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
בושעזשינער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד

ד"ר וואַלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	4—3
ד"ר קערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	$12-9^1/_2$ / 5—4
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	1—11 / 6—5
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכטס קר.	2—12
ד"ר שטירנפעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	3—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	2—12.30
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	— 1
ד"ר בערנשטיין	פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. ז. וו. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע פערג-זון-בעשטראַהלונג ואַפּאַ-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אונטערזוכט אַלע ארט אַנאַליזען, ווי אויספלעקעס אין בלוט.

אימפפונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ רענטגענאָלאָגישער קאַבינעט מיט גאָלדענעם אָד.

ד"ר זילבערשטיין	צאַהן-אַרצט	2—10 נאַכ.
ד"ר לאָזשינסקאַ סטאָמאַטאָלאָגיסטקאַ	צאַהן-אַרצט	7—3

קינסטליכע ציין, קאַראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

2130

אַבאָנעמענטס-פּרייז: [illegible] 4.00 — [illegible]
[illegible] 50 [illegible]
אַנאָנסען: [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzeziński i D. Silberberg.
Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny [illegible]